

Program nauczania języka angielskiego

Kurs kontynuacyjny
dla klas 1-3 gimnazjum

Poziom III.1
na podbudowie II etapu edukacyjnego

Program zgodny z podstawą programową z 23 grudnia 2008 r. i 27 sierpnia 2012 r.

*Melanie Ellis
Marianna Niesobska*

Oxford University Press

Autorki:

Melanie Ellis pracuje w Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych w Zabrze. Była liderem programu INSETT dla regionu katowickiego w latach 1994-2006. Prowadzi różne formy doskonalenia dla nauczycieli. Jest egzaminatorem maturalnym i współpracuje z OKE w Jaworznie.

Marianna Niesobska jest dyrektorem i nauczycielem gimnazjum w Tychach. Organizuje rejonowe konkursy j. angielskiego, realizuje projekty międzynarodowe. Służy pomocą nauczycielom rozpoczynającym pracę.

SPIS TREŚCI

1. OPIS PROGRAMU

- 1.1. Wstęp
- 1.2. Podstawowe założenia

2. CELE

- 2.1. **Ogólne cele edukacyjne na III etapie**
 - 2.1.1. Cele kształcenia ogólnego
 - 2.1.2. Ogólne cele programu nauczania
- 2.2. **Cele kształcenia na III etapie**
 - 2.2.1. Wymagania ogólne podstawy programowej
 - 2.2.2. Szczegółowe cele nauczania na III etapie (poziom III.1)
- 2.3. **Standardy wymagań egzaminacyjnych**

3. TREŚCI NAUCZANIA

- 3.1. Wstęp
- 3.2. Wymagania szczegółowe
- 3.3. Jak budować program?

4. PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA

- 4.1. **Podstawowe założenia metodyczne**
 - 4.1.1. Formy pracy
 - 4.1.2. Pomoce dydaktyczne
- 4.2. **Techniki pracy na lekcji**
 - 4.2.1. Nauczanie funkcji językowych i sytuacji
 - 4.2.2. Nauczanie słownictwa
 - 4.2.3. Nauczanie gramatyki
 - 4.2.4. Nauczanie sprawności słuchania
 - 4.2.5. Nauczanie sprawności mówienia

- 4.2.6. Nauczanie wymowy
 - 4.2.7. Nauczanie sprawności czytania
 - 4.2.8. Nauczanie sprawności pisania i ortografii
 - 4.2.9. Integracja międzyprzedmiotowa i prace projektowe
 - 4.2.10. Nauczanie zagadnień kulturowych
 - 4.2.11. Rozwijanie umiejętności samodzielnego uczenia się
- 4.3. **Materiały nauczania**
 - 4.4. **Wdrażanie programu**
 - 4.4.1. Planowanie pracy
 - 4.4.2. Pomoc dla uczniów
 - 4.4.3. Warianty pracy z programem
 - 4.4.4. Jak przygotować ucznia do egzaminu gimnazjalnego?

5. OCENIANIE

- 5.1. **Oczekiwane poziomy osiągnięć**
 - 5.1.1. Koniec etapu III.1: poziom III.1 podstawowy
 - 5.1.2. Koniec etapu III.1: poziom III.1 pełny
- 5.2. **Sposoby oceniania**
 - 5.2.1. Ocenianie bieżące
 - 5.2.2. Ocenianie okresowe
- 5.3. **Planowanie technik oceniania i wystawiania stopni**
 - 5.3.1. Co chcę sprawdzić?
 - 5.3.2. Dlaczego chcę to sprawdzić?
 - 5.3.3. W jaki sposób to sprawdzę?
 - 5.3.4. W jaki sposób wystawię oceny?
- 5.4. **Ocenianie globalne**
- 5.5. **Samoocena**

6. BIBLIOGRAFIA

1. OPIS PROGRAMU

1.1. Wstęp

Program ten opracowano, uwzględniając następujące akty prawne:

1. Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz.256 z późn. zm.)
2. Rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2008 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół
3. Rozporządzeniu MEN z dnia 23 marca 2009 zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych.
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

Ponadto wykorzystano materiały zamieszczone w *Poradniku dyrektora szkoły: Jak organizować edukację w gimnazjum i liceum?* oraz *Informatorze o egzaminie gimnazjalnym z języka angielskiego* (www.cke.edu.pl), *Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego*, CODN 2003. *Waystage 1990* (autorzy J. van Ek i J. Trim, Rada Europy 1998).

Program przeznaczony jest do realizacji w klasach z uczniami kontynuującymi naukę języka angielskiego w gimnazjum w wymiarze trzech godzin tygodniowo w klasie 1, 2 i 3 (w sumie 270 godz.).

Program został przygotowany z myślą o typowym gimnazjum publicznym, gdzie występuje zróżnicowany poziom uzdolnień uczniów.

Program przeznaczony jest do realizacji w klasach z uczniami, którzy uczyli się języka angielskiego w szkole podstawowej na I i II etapie jako języka wiodącego.

1.2. Podstawowe założenia

U podstaw niniejszego programu leży przeświadczenie, że podmiotem procesu nauczania jest uczeń. Zadaniem nauczyciela jest pomaganie uczniom w odkryciu najbardziej efektywnych technik uczenia się oraz wspieranie każdego ucznia w próbach wykorzystania własnych możliwości. Każdy uczeń jest jednostką o odmiennym sposobie uczenia się, motywacji i preferowanym sposobie uczenia się. Traktując ucznia elastycznie i wspierając go, nauczyciel jest w stanie wytworzyć sytuację, w której każdy z nich znajdzie coś dla siebie.

Aby to osiągnąć, nauczyciel powinien być gotów dopuścić rozmaite sposoby pracy i czasami brać na siebie rolę sterującą, podczas gdy uczniowie będą pracować w grupach lub parach.

W celu jak najlepszego wykorzystania efektów swojej pracy uczniowie powinni brać aktywny udział w lekcjach i pracować samodzielnie w domu, utrwalając wiedzę i umiejętności zdobyte w szkole. W początkowym okresie nauki języka obcego nauczyciel będzie pracował z uczniami, pomagając im w zrozumieniu, jak powinni pracować, by móc samodzielnie się uczyć. Nauka uczenia się jest procesem długotrwałym i będzie kontynuowana w szkole średniej.

Zgodnie z duchem nowej podstawy programowej nadrzędnym celem w nauczaniu języka obcego jest efektywne kształcenie umiejętności komunikacyjnych uczniów. Priorytet ten znajduje swe odzwierciedlenie w zaleceniach Rady Europy i Parlamentu Europejskiego. Wymagania ogólne i szczegółowe ujęte w podstawie powiązane są z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego, który określa skalę poszczególnych umiejętności: A1, A2 – poziom podstawowy; B1, B2 – poziom samodzielności; C1 C2 – poziom biegłości. Szerokie spojrzenie na nauczanie języka angielskiego na wszystkich etapach edukacji ma zaowocować sprawnym posługiwaniem się językiem przez ucznia kończącego liceum (poziom B1 dla matury podstawowej, B2 dla rozszerzonej).

Dlatego też, przy tworzeniu grup językowych brany będzie pod uwagę poziom zaawansowania i umiejętności ucznia. Takie podejście wymaga odpowiednich rozwiązań organizacyjnych, niemniej jednak skutkować będzie lepszymi wynikami nauczania. Grupy językowe, zgodnie z wytycznymi MEN, mogą liczyć od 10 do 24 uczniów. Należy zwrócić uwagę, że w gimnazjum liczącym nie więcej niż dwa oddziały każdej klasy, zajęcia z języków obcych mogą być prowadzone w grupach, w tym w grupach międzyoddziałowych, liczących nie mniej niż 7 uczniów.

Koncepcja niniejszego programu opiera się zatem na założeniu, iż w szkole tworzy się grupy międzyoddziałowe, reprezentujące trzy poziomy zaawansowania: niższy - I, średni - II, wyższy- III.

Podział ten znajduje swoje odbicie w opracowanych przez autorów wymaganiach szczegółowych, dla których bazą jest podstawa programowa. Pragniemy podkreślić, że niezależnie od poziomu zaawansowania, każda grupa w trzyletnim cyklu kształcenia musi zrealizować treści podstawy, mimo iż

sposób osiągnięcia celów przez uczniów będzie różny.

Zgodnie z przyjętą koncepcją, poszczególne grupy uczniów (I, II, III) realizują równolegle te same treści; np. grupa I - węższy w zakresie słownictwa, prostsze struktury i funkcje, grupy II i III – w tym samym zakresie, poszerzone o dodatkowe funkcje, słownictwo, trudniejsze struktury gramatyczne, odpowiednio w grupie II i III - bardziej wymagające.

Dla określenia właściwego poziomu kompetencji językowych uczniów pomocne będzie przeprowadzenie „na wejściu” testu z zadaniami o zróżnicowanym stopniu trudności. Zatem uwzględniać on powinien sprawdzenie różnych sprawności językowych, począwszy od czytania ze zrozumieniem, poprzez pisanie krótkich odpowiedzi, z uwzględnieniem poprawnego stosowania słownictwa i struktur gramatycznych. Należy podkreślić, że test ma mieć charakter „pomiaru” umiejętności dzieci, w żadnym wypadku nie może być więc oceniany. (patrz rozdział 5.)

Jednakowy dla wszystkich test kompetencji przeprowadzamy na koniec każdego roku szkolnego, sprawdzając w ten sposób postępy w nauczaniu i monitorując poziom posiadanych przez uczniów umiejętności. Można przyjąć zasadę przenoszenia uczniów do grup o wyższym bądź niższym poziomie począwszy od kolejnego roku szkolnego, w zależności od osiągniętych efektów i wyników nauczania. (patrz rozdział 5.)

Język angielski jest podstawowym językiem obcym nauczany w gimnazjum. Biorąc pod uwagę uzdolnienia uczniów w ramach jednej klasy lub grupy językowej, można oczekiwać pewnych różnic w poziomie osiągnięć.

Podstawa programowa, co podkreślamy, musi być zrealizowana w każdej grupie językowej, na każdym poziomie zaawansowania. Została ona opracowana z myślą o uczniu o przeciętnych umiejętnościach i predyspozycjach językowych. Dlatego też uczniowie szczególnie uzdolnieni mogą w trzyletnim cyklu kształcenia realizować treści wykraczające poza podstawę.

W związku z powyższym, zalecana jest indywidualizacja pracy na zajęciach lekcyjnych oraz dostosowanie wymagań do możliwości uczniów, tak aby jak najefektywniej wykorzystać ich potencjał, pozytywnie wpływając na motywację do nauki.

Z tego względu proponowane tu przewidywane poziomy osiągnięć (patrz rozdział 5.) zostały opisane na dwóch znacząco różnych poziomach: pełnym i podstawowym.

2. CELE

2.1. Ogólne cele edukacyjne na III etapie

2.1.1. Cele kształcenia ogólnego

Nauka języka obcego ma wypełnić szeroko zakrojone cele zarówno w odniesieniu do rozwoju osobowościowego dziecka, jak i jego ogólnego rozwoju poznawczego.

Jako że Polska jest krajem członkowskim Unii Europejskiej, języki obce stają się bardzo istotnym elementem programu szkolnego. W Europie język angielski uznawany jest za międzynarodowy język komunikacji tak w handlu i przemyśle, jak i w sztuce, sporcie, szkolnictwie wyższym, a także w turystyce i rozrywce.

Aby zdobyć w Polsce dobrą pracę, młody człowiek powinien dobrze znać przynajmniej jeden, a jeszcze lepiej dwa języki obce. W Unii Europejskiej solidna znajomość języków obcych stanowi klucz do mobilności zawodowej i równego traktowania młodych ludzi innych państw członkowskich przy szukaniu możliwości pracy lub dalszego kształcenia.

W zakresie j. angielskiego nowa podstawa programowa wskazuje następujące cele kształcenia ogólnego:

- 1) przyswojenie przez uczniów określonego zasobu wiadomości na temat faktów, zasad, teorii i praktyk;
- 2) zdobycie przez uczniów umiejętności wykorzystania posiadanych wiadomości podczas wykonywania zadań i rozwiązywania problemów;
- 3) kształtowanie u uczniów postaw warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie.

Wskazuje też umiejętności, które uczeń zdobywa w trakcie kształcenia ogólnego.

Należą do nich:

- 1) czytanie – umiejętność rozumienia, wykorzystywania i refleksyjnego przetwarzania tekstów, w tym tekstów kultury, prowadząca do osiągnięcia własnych celów, rozwoju osobowego oraz aktywnego uczestnictwa w życiu społeczeństwa;
(...)
- 2) myślenie naukowe – umiejętność wykorzystania wiedzy o charakterze naukowym do identyfikowania i rozwiązywania problemów, a także formułowania wniosków opartych na obserwacjach empirycznych dotyczących przyrody i społeczeństwa;
- 3) umiejętność komunikowania się w języku ojczystym i w językach obcych, zarówno w mowie, jak i w piśmie;
- 4) umiejętność sprawnego posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi;
- 5) umiejętność wyszukiwania, selekcjonowania i krytycznej analizy informacji;
- 6) umiejętność rozpoznawania własnych potrzeb edukacyjnych oraz uczenia się;
- 7) umiejętność pracy zespołowej.

Nauka języków obcych pełni ważną rolę w ogólnym rozwoju ucznia. Nabywając umiejętność porozumiewania się, dziecko musi pojąć reguły, wypracować metody zapamiętywania nowych słów i zwrotów oraz eksperymentować. Wszystkie te zadania rozwijają sprawności umysłowe ucznia.

Różni uczniowie mają różne style uczenia się i powinni dochodzić do tych sposobów, które są dla nich najlepsze. Ucząc się słownictwa, niektórzy uczniowie (wzrokowcy) muszą zapisać sobie wyrazy, których się uczą, w sposób dla nich atrakcyjny. Inni (słuchowcy) uczą się nowych słów powtarzając je na głos. Jeszcze inni (kinestetycy) muszą użyć różnorodnych sposobów angażujących ruch, by lepiej

zapamiętać nowe słownictwo. Uczniom można pomóc odnaleźć ich własne style uczenia. Uświadamiając sobie, jaki jest ich dominujący styl uczenia się, dzieci zaczynają „uczyć się uczenia” oraz rozpoznawania własnych potrzeb i preferencji w tym zakresie.

Na lekcji języka obcego uczniowie będą często pracować z partnerem, ćwicząc sprawność mówienia lub wykonując innego rodzaju zadania. Będą mieli również sposobność pracować w grupach, odgrywając role i/lub wykonując zespołowy projekt. Mając kontakt z grupą, uczą się współdziałania w zespole, tolerancji, koleżeńskości wobec rówieśników, którzy mają trudności, oraz szukania pomocy, jeśli sami mają problem.

Te wszystkie umiejętności mają kluczowe znaczenie dla rozwoju młodego człowieka, a lekcje języka obcego stwarzają doskonałą sposobność ich zdobycia.

Od roku szkolnego 2008/2009 obowiązuje trzecia część egzaminu gimnazjalnego w zakresie języka obcego. Celem egzaminu jest

„pomaganie absolwentom gimnazjów w wyborze szkoły odpowiadającej ich umiejętnościom i ambicjom, analizowane z uwzględnieniem kontekstów kształcenia, opracowanie indywidualnych zaleceń dotyczących dalszej edukacji”.

(Informator: Egzamin Gimnazjalny, CKE 2007)

W związku z faktem, że każdy uczeń ma prawo postawić sobie inny cel w życiu i będzie miał indywidualne podejście do tej części egzaminu, standardy egzaminacyjne nie mogą być wykorzystywane jako równoważne ze standardami edukacyjnymi dla tego etapu nauczania. Proces uczenia języka angielskiego w gimnazjum zdominowany i nakierowany jedynie na osiągnięcie końcowego wyniku egzaminacyjnego może prowadzić do zawężania uczenia tego języka i mechanicznego ćwiczenia przykładowych zadań egzaminacyjnych. Nauczanie zgodnie z programem z pewnością da młodzieży znakomite podstawy do porozumiewania się w języku angielskim, a jednocześnie przygotowuje ucznia we wszystkich obszarach objętych wymaganiami egzaminacyjnymi.

2.1.2. Ogólne cele programu nauczania

III etap nauki języka angielskiego jest kontynuacją nauczania na I i II etapie szkoły podstawowej. Na tym etapie od ucznia możemy oczekiwać, że wykorzysta posiadaną wiedzę w zakresie nauki języka i rozwinie swoje umiejętności, których przybywać mu będzie sukcesywnie w miarę dalszej nauki.

Program nauczania języka angielskiego w gimnazjum powinien naszym zdaniem zmierzać do:

- otwarcia uczniom oczu na świat i poszerzenia ich doświadczeń poprzez kontakt z nauką języka angielskiego oraz kulturą i obyczajowością krajów anglojęzycznych (w ten sposób program nauczania sprzyja porozumieniu między narodami i tolerancji wobec różnic kulturowych),
- przygotowania uczniów do wykorzystywania języka angielskiego w codziennych sytuacjach życiowych,
- stworzenia podstaw dla dalszej nauki języka angielskiego w szkole średniej i na kolejnych etapach edukacji,
- właściwego przygotowania ucznia do egzaminu gimnazjalnego,
- dostarczenia uczniom pozytywnego i konstruktywnego doświadczenia, które sprzyjać będzie dalszej nauce języka.

2.2. Cele kształcenia na III etapie

2.2.1. Wymagania ogólne podstawy programowej

W podstawie programowej cele kształcenia zostały podzielone na **wymagania ogólne i szczegółowe**.

Wymagania ogólne określone są następująco:

I. Znajomość środków językowych

Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych.

II. Rozumienie wypowiedzi

Uczeń rozumie proste, krótkie wypowiedzi ustne artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka, a także proste wypowiedzi pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

III. Tworzenie wypowiedzi

Uczeń samodzielnie formułuje krótkie, proste i zrozumiałe wypowiedzi ustne i pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

IV. Reagowanie na wypowiedzi

Uczeń uczestniczy w rozmowie i w typowych sytuacjach reaguje w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, ustnie lub w formie prostego tekstu, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

V. Przetwarzanie wypowiedzi

Uczeń zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

2.2.2. Szczegółowe cele programu nauczania na III etapie (poziom III.1)

Biorąc pod uwagę ogólne cele kształcenia zawarte w podstawie programowej, a także standardy wymagań egzaminacyjnych (*Informator o egzaminie gimnazjalnym z j. angielskiego od roku szkolnego 2008/2009*, CKE, Warszawa 2007) proponujemy ujęcie szczegółowych celów programu nauczania języka angielskiego w klasach 1-3 gimnazjum w następujące kategorie:

1. Posługiwanie się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów ujętych w treściach nauczania;
2. Używanie języka angielskiego w typowych codziennych sytuacjach w mowie i w piśmie, w tym reagowania językowego;
3. Rozumienie tekstu słuchanego i rozumienie tekstu czytanego na temat codziennych spraw;
4. Tworzenie wypowiedzi pisemnych i ustnych na tematy określone w programie;
5. Prowadzenie zapisu swojej własnej pracy, ocenianie własnych postępów i branie odpowiedzialności za własną naukę, (np. przy użyciu portfolio językowego), wykorzystanie techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, zapamiętywanie nowych wyrazów, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym), rozumienie swojego własnego procesu uczenia się;
6. Współdziałanie w grupie, np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych, korzystanie ze źródeł informacji w języku obcym (np. z encyklopedii, mediów, instrukcji obsługi) również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;
7. Stosowanie przez ucznia strategii komunikacyjnych (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, rozumienie tekstu zawierającego nieznane słowa i zwroty) i strategii kompensacyjne (np. zastąpienie innym wyrazem, opis, środki niewerbalne) w przypadku, gdy nie zna lub nie pamięta wyrazu, samodzielnie rozwiązywanie problemów i odkrywanie własnych sposobów dochodzenia do tych rozwiązań;
8. Kształtowanie świadomości językowej ucznia: poszerzanie swojej znajomości zwyczajów i życia codziennego w krajach anglojęzycznych oraz prezentowanie obcokrajowcom elementów własnej kultury.

W podstawie programowej określone są poniższe umiejętności.

Rozumienie tekstu słuchanego

Uczeń rozumie ze słuchu proste, krótkie, typowe wypowiedzi (np. instrukcje, komunikaty, ogłoszenia, rozmowy) artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka:

- 1) reaguje na polecenia;
- 2) określa główną myśl tekstu;
- 3) znajduje w tekście określone informacje;
- 4) określa intencję nadawcy/autora tekstu;
- 5) określa kontekst wypowiedzi (np. czas, miejsce, sytuację, uczestników);
- 6) rozróżnia styl oficjalny i nieoficjalny wypowiedzi.

Rozumienie tekstu czytanego

Uczeń rozumie proste wypowiedzi pisemne (np. napisy informacyjne, listy, broszury, ulotki reklamowe, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, instrukcje obsługi, proste artykuły prasowe i teksty narracyjne):

- 1) określa główną myśl tekstu;
- 2) określa główną myśl poszczególnych części tekstu;
- 3) znajduje w tekście określone informacje;
- 4) określa intencje nadawcy/autora tekstu;
- 5) określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu);
- 6) rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu;
- 7) rozróżnia styl oficjalny i nieoficjalny wypowiedzi.

Tworzenie wypowiedzi pisemnych i ustnych

Uczeń tworzy krótkie, proste i zrozumiałe wypowiedzi pisemne (np. notatka, ogłoszenie, zaproszenie, pozdrowienia, życzenia, wiadomość, ankieta, pocztówka, e-mail, opis, krótki list prywatny):

- 1) opisuje ludzi, przedmioty, miejsca, zjawiska i czynności;
- 2) opisuje wydarzenia życia codziennego;
- 3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
- 4) relacjonuje wydarzenia z przeszłości;
- 5) wyraża i uzasadnia swoje poglądy, uczucia;
- 6) przedstawia opinie innych osób;
- 7) opisuje intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
- 8) opisuje doświadczenia swoje i innych osób;
- 9) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi w zależności od sytuacji.

Uczeń tworzy krótkie, proste i zrozumiałe wypowiedzi ustne:

- 1) opisuje ludzi, przedmioty, miejsca, zjawiska i czynności;
- 2) opowiada o wydarzeniach życia codziennego;
- 3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
- 4) relacjonuje wydarzenia z przeszłości;
- 5) wyraża i uzasadnia swoje opinie, poglądy i uczucia;
- 6) przedstawia opinie innych osób;
- 7) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
- 8) opisuje doświadczenia swoje i innych osób;
- 9) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi w zależności od sytuacji.

Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie:

- 1) przekazuje w języku obcym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach), audiowizualnych (np. filmach, reklamach) oraz tekstach obcojęzycznych;
- 2) przekazuje w języku polskim główne myśli lub wybrane informacje z tekstu w języku obcym;
- 3) przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim.

Reagowanie językowe

Uczeń reaguje ustnie w sposób zrozumiały w typowych sytuacjach:

- 1) nawiązuje kontakty towarzyskie (np. przedstawia siebie i inne osoby, wita się i żegna, udziela podstawowych informacji na swój temat i pyta o dane rozmówcy i innych osób);*
- 2) rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę;*
- 3) stosuje formy grzecznościowe;*
- 4) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;*
- 5) prowadzi proste negocjacje w typowych sytuacjach życia codziennego (np. wymiana zakupionego towaru);*
- 6) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje i sugestie;*
- 7) prosi o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;*
- 8) wyraża swoje opinie, intencje, preferencje i życzenia, pyta o opinie, preferencje i życzenia innych, zgadzać się, sprzeciwiać się;*
- 9) wyraża swoje emocje (np. radość, niezadowolony, zdziwienie);*
- 10) prosi o radę i udziela rady;*
- 11) wyraża prośby i podziękowania oraz zgodę lub odmowę wykonania prośby;*
- 12) wyraża skargę, przeprasza, przyjmuje przeprosiny;*
- 13) prosi o powtórzenie bądź wyjaśnienie (sprecyzowanie) tego, co powiedział rozmówca.*

Uczeń reaguje w formie prostego tekstu pisanego (np. e-mail, wiadomość, pocztówka, krótki list prywatny) w typowych sytuacjach:

- 1) nawiązuje kontakty towarzyskie (np. przedstawia siebie i inne osoby, udziela podstawowych informacji na swój temat i pyta o dane rozmówcy i innych osób);*
- 2) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz);*
- 3) prowadzi proste negocjacje w typowych sytuacjach życia codziennego (np. uzgadnianie formy spędzania czasu);*
- 4) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje i sugestie;*
- 5) prosi o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;*
- 6) wyraża swoje opinie, intencje, preferencje i życzenia, pyta o opinie, preferencje i życzenia innych, zgadzać się, sprzeciwiać się;*
- 7) wyraża swoje emocje (np. radość, niezadowolony, zdziwienie);*
- 8) prosi o radę i udziela rady;*
- 9) wyraża prośby i podziękowania oraz zgodę lub odmowę wykonania prośby;*
- 10) wyraża skargę, przeprasza, przyjmuje przeprosiny.*

2.3. Standardy wymagań egzaminacyjnych

Aby zapoznać się ze szczegółowymi informacjami na temat egzaminu gimnazjalnego w zakresie języka obcego, należy sięgnąć do *Informatora*, opublikowanego przez Centralną Komisję Egzaminacyjną, (dostępny na stronie www.cke.edu.pl). Dokument ten zawiera, między innymi, standardy wymagań egzaminacyjnych i przykładowe zadania testowe. Program nauczania opisany przez nas w pełni pokrywa wszystkie wymagania ustalone przez CKE.

3. TREŚCI NAUCZANIA

3.1. Wstęp

Dział omawiający treści nauczania opracowany został wg założeń podstawy programowej i składa się z dwóch części. Pierwsza zawiera zestawy elementów do wykorzystania przy układaniu programu nauczania na trzech poziomach zaawansowania. Drugą część stanowi przykładowy moduł z programu, wskazujący, w jaki sposób można wykorzystać podane zestawy. Dział został zbudowany tak właśnie, by umożliwić korzystanie z niego w sposób bardziej elastyczny. Elementy z różnych zestawów można łączyć na wiele sposobów, konstruując programy odpowiednie dla uczniów z rozmaitych szkół. Układając program, należy pamiętać o konieczności częstego powtarzania i utrwalania materiału, co umożliwi uczniom przyswojenie i wyćwiczenie nowego materiału językowego.

Przedstawione tu treści nauczania można odnaleźć w wielu podręcznikach kursowych, łącznie z tymi, które rekomenduje Oxford University Press.

3.2. Wymagania szczegółowe

W zakresie następujących tematów uczeń potrafi:

1. Człowiek

- przedstawić się,
- przedstawiać kogoś komuś,
- używać odpowiednio formy zwracania się do kogoś,
- wyrazić, co lubi, a czego nie lubi,
- podać dane personalne: narodowość, wiek, zawód, pokrewieństwo,
- opisać wygląd zewnętrzny,
- opisać cechy fizyczne,
- opisać cechy charakteru,
- określić stan emocjonalny i uczucia,
- zapytać o stan fizyczny i emocjonalny rozmówcy i osób trzecich,
- wyrazić zainteresowanie, zdziwienie, radość, żal, rozczarowanie, zmartwienie,
- porównać cechy osób,
- przywitać się i pożegnać,
- wyrazić prośbę, podziękowanie, przeprosiny i reagować w podobnych sytuacjach,
- prosić o pozwolenie, wyrazić odmowę lub zgodę; wyrazić przyczyny,
- prosić o wybaczenie i reagować w podobnych sytuacjach,
- zapytać o uczucia, upodobania, chęci, pragnienia i wyrażać podobne uczucia.

2. Dom

- opisać miejsce zamieszkania,
- opisać swoje mieszkanie lub swój dom,
- opisać swój pokój i jego wyposażenie,
- porównać przedmioty znajdujące się w pokoju,
- w prosty sposób opisać miejsce i krajobraz na podstawie obrazka,
- prosto opisać miejsce na podstawie planu,
- wyrazić swoją opinię o miejscu.

3. Szkoła

- opisać swoją szkołę,
- opisać swoją klasę,
- nazwać przedmioty nauczania,
- zrozumieć polecenia wydane przez nauczyciela (*classroom language*),
- podać swój plan lekcji,
- opisać, co robi codziennie w szkole.

4. Praca

- określić popularne zawody i związane z nimi czynności,
- opisać miejsce pracy.

5. Życie rodzinne i towarzyskie

- podać informację o sobie i swojej rodzinie oraz pytać i prosić o podobną informację,
- opisać, co robi codziennie w domu,
- opisać życie rodzinne,
- określić i zapytać o czas,
- opisać zdolności i umiejętności,
- wyjaśnić, czym zajmują się inni członkowie rodziny,
- opisać swój plan dnia, a także plan innych osób,
- powiedzieć, co robi w wolnym czasie,
- rozmawiać o hobby i zainteresowaniach i zapytać o upodobania,
- wyrazić zainteresowanie, zdziwienie, brak zainteresowania, obojętność,
- wyrazić własną opinię i przekazać opinię innych,
- przedstawić odmienny punkt widzenia,
- podawać godziny,
- umówić się na spotkanie, przyjąć i odrzucić propozycję, podając przyczynę,
- zaproponować, zasugerować, przyjąć i odrzucić propozycję, podając przyczynę,
- zaprosić kogoś do domu,
- w prosty sposób wyjaśnić związki między ludźmi,
- rozmawiać na przyjęciu lub spotkaniu,
- napisać odpowiedni tekst na kartce z życzeniami,
- złożyć życzenia i gratulacje z okazji świąt, urodzin, imienin itp.,
- napisać krótki list do kolegi lub koleżanki,
- krótko i prosto opisać święta i inne uroczystości obchodzone w Polsce.

6. Żywnienie

- nazwać artykuły spożywcze.
- rozmawiać o ulubionych potrawach,
- zamówić posiłki w barze, restauracji lub kawiarni, złożyć reklamację,
- wyrazić opinię o miejscu i podawanym w nim jedzeniu,
- opisać ulubione potrawy i ich przygotowanie; w tym potrawy regionalne, świąteczne itp.,

7. Zakupy i usługi

- określić ilości, miary, wagi, ceny,
- uzyskać informację o rzeczach, które chce kupić,
- prosić o wykonanie usługi (np. kupić znaczek, kartę telefoniczną, wysłać list itp.)
- kupić i zapłacić za produkty,
- prosić o wyjaśnienia,
- określić rodzaje sklepów,
- zrozumieć i tłumaczyć podstawowe instrukcje bezpieczeństwa i zachować się odpowiednio w przypadku niebezpieczeństwa,
- zrozumieć i wytłumaczyć podstawowe instrukcje w miejscach publicznych,
- wyjaśnić, gdzie cudzoziemiec może znaleźć podstawowe usługi w swojej okolicy.
- zrozumieć podstawowe informacje o produkcie zawarte w reklamie.

8. Podróżowanie i turystyka

- nazwać środki transportu,
- zapytać o drogę i wskazać ją (np. na podstawie planu),
- podać prostą informację o regionie, w którym mieszka,
- podać prostą informację o znanych miejscach w Polsce,
- dowiedzieć się i podać, gdzie i jak można kupić i skasować bilet,
- dowiedzieć się i podać, jakie środki transportu publicznego funkcjonują w danym miejscu,
- uzyskać i podać informację o położeniu np. dworca, przystanków, jakim numerem pojechać, gdzie wysiąść,

- uzyskać i podać informację o długości trwania podróży,
- prosto opisać plany wakacyjne, wycieczkę,
- zapytać i poprosić o informację turystyczną, zwiedzanie oraz podać podobną informację,
- określić odległości,
- prosić o radę,
- potrafi czytać i słuchać ze zrozumieniem oficjalny komunikat, zakaz na dworcu itp.,
- napisać pocztówkę,
- napisać notatkę,
- napisać wiadomość e-mail,
- zarezerwować pokój w hotelu,
- uzyskać informację na temat ceny pokoju w hotelu,
- napisać broszurę, folder na temat miejscowości wakacyjnej.

9. Kultura

- wymienić twórców i ich dzieła,
- wyrazić krótką opinię o programie telewizyjnym, radiowym, filmie, artykule w prasie, muzyce, koncercie itp. i poprosić o opinię,
- potwierdzić i zaprzeczyć usłyszaną opinię,
- opisać, jakie rozrywki są możliwe w danym miejscu, oraz dziedziny kultury (muzeum, galeria, zabytki itp.),
- dowiedzieć się i podać godziny otwarcia, czas rozpoczęcia, ceny biletów, wydarzenia kulturalne.

10. Sport

- nazwać dyscypliny sportu i sprzęt sportowy,
- rozmawiać o popularnych dyscyplinach sportowych, obiektach i sprzęcie sportowym,
- uzyskać i podać informację o wydarzeniach sportowych,
- dowiedzieć się i podać godziny otwarcia, czas rozpoczęcia, ceny biletów, imprez sportowych,
- wyrazić żal, rozczarowanie, zmartwienie.

11. Zdrowie

- opisać i zapytać o stan fizyczny i emocjonalny,
- wyjaśnić, czego potrzebuje do dobrego samopoczucia,
- opisać podstawowe dolegliwości i ich leczenie, prosić o radę i umieć ją zaproponować,
- podać zasady zdrowego stylu życia,
- rozmawiać o uzależnieniach (TV, gry komputerowe, szkodliwość palenia).

12. Nauka i technika

- podać odkrycia naukowe, wynalazki, określić, czy są ważne w naszym życiu czy szkodliwe,
- podać prostą instrukcję obsługi i korzystania z podstawowych urządzeń technicznych, komputera.

13. Świat przyrody

- uzyskać i zrozumieć informację o prognozie pogody,
- podać prostą informację i opinię o pogodzie,
- opisać swoje zwierzątko i inne zwierzęta (wygląd, środowisko, zwyczaj),
- podać kilka zasad ochrony środowiska naturalnego,
- wyrazić swoją opinię o miejscu,
- opisać krajobraz,
- nazwać i opisać klęski żywiołowe.

14. Życie społeczne

- nazwać rodzaje przestępstw (włamanie, kradzież, porwanie, napaść),
- nazwać i wyrazić opinię na temat konfliktów społecznych (np. bezdomność, dyskryminacja itp.),
- opisać wygląd przestępcy i przebieg przestępstwa (zdarzenia).

15. Elementy wiedzy o krajach obszaru nauczanego języka oraz o kraju ojczystym,

z uwzględnieniem kontekstu międzykulturowego oraz tematyki integracji europejskiej

- krótko i prosto opisać święta i inne uroczystości obchodzone w krajach anglojęzycznych,
- podać informacje na temat krajów anglojęzycznych (stolica, główne miasta, ważne zabytki).

Wymagania szczegółowe podstawy programowej ściśle określają zakres umiejętności uczniów, które powinny być realizowane na III etapie edukacyjnym na poziomie III.1 – na podbudowie wymagań dla II etapu edukacyjnego. Ich zakres winien być zorganizowany wokół powyższych zakresów tematycznych, oraz zawierać zagadnienia gramatyczne, czynności rozwijające umiejętności słuchania, czytania, mówienia, w tym reagowania językowego, oraz pisanie. Informacje te można zawrzeć w programie nauczania lub załączyć, jako odrębny dokument, w formie planu wynikowego. (Plany wynikowe do podręczników wydanych przez Oxford University Press są dostępne po zalogowaniu na stronie www.oxfordresource.pl).

Poniżej przedstawiamy przykładową stronę z planu wynikowego do podręcznika New Adventures Elementary.

Unit 1
Home and away

Cele ogólne

Uczeń:

- potrafi opowiadać o terażniejszości
- tworzy plan swego pokoju i opisuje go
- opowiada o swoim pokoju
- opowiada o tym, co robi w wolnym czasie
- wypowiada się na temat swoich upodobań
- opisuje typowy weekend

Tematyka oraz zakres materiału	Wymagania podstawowe	Kategoria celów	Wymagania ponadpodstawowe	Kategoria celów	Zadania sprawdzające
1.1 Lekcja wprowadzająca <u>Słownictwo:</u> meble, umeblowanie <u>Gramatyka</u> przyimki miejsca	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • dopasowuje nowe słówka do ilustracji • podaje znaczenie przyimków miejsca • tworzy plan swego pokoju oraz jego opis • buduje pytania dotyczące pokoju kolegi z klasy; odpowiada na pytania na temat swego pokoju • odpowiada na pytania w kwestionariuszu • zna odpowiedzi na niektóre pytania z ćwiczenia powtórkowego <i>RECYCLE</i> 	A	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • tworzy plan swego pokoju oraz jego opis; używa bogatego słownictwa • pełnymi zdaniami odpowiada na pytania na temat swego pokoju • bez problemu odpowiada na pytania z ćwiczenia powtórkowego <i>RECYCLE</i> 	U	Ćwiczenia na lekcji Zadanie domowe
		A		U	
		U		U	
		U		U	
		U		U	
		U		U	
1.2 Free time <u>Gramatyka</u> czas <i>Simple Present</i> <u>Słownictwo</u> - spędzanie wolnego czasu - słówka pytające (<i>wh-</i>) <u>Wymowa</u> 3 os. l.poj. (<i>Simple Present</i>)	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • uzupełnia zasady budowy czasu <i>Simple Present</i> • poprawia zdania tak, by pasowały do ilustracji • tworzy pytania na bazie podanych słówek i odpowiada na nie zgodnie z sytuacją przedstawioną na ilustracji • tworzy 3 os. l.poj. podanych czasowników • zapisuje dyktowane zdania, nie zawsze poprawnie; wskazuje, czy są one prawdziwe dla niego • dopasowuje wyrażenia do zdjęć • uzupełnia czytany tekst podanymi słówkami w odpowiedniej formie • odpowiada na pytania do przeczytanego tekstu 	A	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • zna i poprawnie używa czasu <i>Simple Present</i> • poprawnie wymawia końcówkę czasowników w 3 os. l.poj. • poprawnie zapisuje dyktowane zdania • odpowiada na pytania do przeczytanego tekstu; używa zaawansowanego słownictwa i poprawnych form gramatycznych 	U	Ćwiczenia na lekcji Zadanie domowe
		B		U	
		U		U	
		A		U	
		U		U	
		A		U	
		U		U	
		U		U	
		U		U	
		U		U	
Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • tworzy pytania na temat sposobów spędzania wolnego czasu. Zadaje pytania koledze i odpowiada na jego pytania. 				U	Wypowiedź ustna

3.3. Jak budować program?

Budując program, mamy do dyspozycji kilka elementów:

1. Tematykę i zakres słownictwa;
2. Funkcje językowe;
3. Zadanie: to znaczy, co uczeń potrafi wyrazić, stworzyć w j. angielskim;
4. Sprawności;
5. Struktury i zagadnienia gramatyczne.

Tradycyjnie budowaliśmy program nauczania wokół jednego, głównego elementu, który określał typ programu. Najczęściej była to gramatyka, gdyż łatwo podzielić ją na „części” i odnosimy wrażenie, że niektóre z tych części są łatwiejsze, inne zaś trudniejsze. Badania naukowe w dziedzinie przyswajania języków obcych wyraźnie wskazują, że nie uczymy się w ten sposób. Proces uczenia się języka jest o wiele bardziej złożony. Nowoczesne podręczniki stosują tzw. *multi-syllabus*, który równocześnie wiąże kilka wątków. Kurs *New Adventures* np. łączy gramatykę ze słownictwem, sprawnościami, kulturą i funkcjami powiązanych z różnymi tematami. Podobnie dzieje się w przypadku *New Exam Connections* i *English Plus*.

Ważne jest, abyśmy rozumieli, że realizowanie podręcznika nie jest celem samym w sobie: podstawowym celem nauczania jest po pierwsze zdobycie przez uczniów umiejętności porozumiewania się po angielsku, po drugie – realizacja treści zawartych w podstawie programowej. Podręcznik jest jedynie pomocny w wykonaniu tych zadań. Należy jednocześnie pamiętać, że podręcznik czasami zawiera materiał wykraczający poza podstawę programową, dlatego też treści w nim zawarte nauczyciel powinien dobrać do poziomu umiejętności i możliwości ucznia (mając zawsze na uwadze realizację podstawy programowej).

Każdy nauczyciel może samodzielnie budować program. Proponujemy budowanie programu tematycznego, ponieważ jest najbardziej elastyczny i pozwoli nam łączyć wszystkie potrzebne elementy. Pracę rozpoczynamy od tematyki ujętej w podstawie programowej i tworzymy moduł pracy, który zawiera wszystkie inne elementy: funkcje, sprawności, struktury i zadania - także z podstawy. Rozsądnie jest zaczynać od tematyki bliskiej uczniowi, takiej jak *dom czy życie rodzinne*; w ten sposób łatwo powtórzyć i zgłębić wiedzę z drugiego etapu (szkoły podstawowej), rozszerzać o dodatkowe funkcje i słownictwo. Niezbędnym wydaje się aktywowanie wiedzy biernej i korzystanie z niej przez uczniów w praktyce. W późniejszych fazach pracy wybieramy tematykę bardziej abstrakcyjną i mniej znaną uczniom, tak jak *nauka i technika* lub *problemy społeczne*. Tematy te wymagają wyższego opanowania językowego i większego zasobu słownictwa. Ponadto, w klasie II i III uczniowie są starsi i w związku z tym lepiej przygotowani do abstrakcyjnego myślenia.

Przykładowo – możemy stworzyć następujący moduł: (w nawiasach są podane numery dotyczące obszarów z Podstawy Programowej) (PP)

SZKOŁA

Describing daily routine at school (PP 4.2/4.3) *Present simple for routines*

Writing to a pen pal (PP 5.1/5.2)

Can, can't for what is allowed or not, expressing rules in school (PP 6.7)

Listening to teacher explaining school rules (PP2.2, 2.3)

Giving opinions about rules (PP4.5, 6.8, 6.9)

Explaining rules to a visitor (PP 6.7)

Talking about school subjects (PP 4.2, 6.1)) *like, don't like, love, hate, my favourite subject is... I'm good at/ not good at...*

Reading about a school in another country (PP 3.1, 3.3, 3.4)

Comparing that school system with the Polish system *comparison of adjectives, present simple* (PP4.3, 4.5, 6.8)

Going on a school trip to a national park

Describing the place (PP 4.1, 5.1)

Writing a postcard (PP 5.1/5.2)

Reading tourist information (PP 3.1/3.2) and planning activities in groups (PP6.5, 6.6, 6.8)

Listening to information about accommodation (PP2.3)

Reporting what happened on the trip *past simple* (PP 4.4, 4.5, 7.6, 7.8)

Zadania dla ucznia

Słucha i decyduje, czy podane reguły są zgodne z tekstem słuchanym czy nie

Pisze zdania, używając *can, can't* na temat reguł w szkole

Wyraża swoje opinie na temat reguł szkolnych

Ustnie opisuje swój dzień, tydzień w szkole

Pyta kolegę lub koleżankę o swoje ulubione przedmioty szkolne, zbiera dane i przygotowuje krótki raport.

Pisze krótki list do kolegi lub koleżanki

Czyta tekst i określa główną myśl i szczegółowe informacje związane z rutyną szkolną

Ustnie przedstawia fakty o systemie szkolnym w innym kraju i porównuje z systemem w Polsce

Ustnie opisuje miejsca z obrazka

Czyta informacje turystyczne i wybiera najciekawsze oferty

Pisze pocztówkę,

Uzupełnia tekst i relacjonuje zdarzenia z przeszłości używając prawidłowo form czasowników w *Past Simple*

W taki sposób możemy tworzyć podobne moduły dla każdego zagadnienia z podstawy programowej.

Staramy się, żeby istniała równowaga pomiędzy wszystkimi naszymi elementami: sprawnościami, funkcjami, słownictwem, zadaniami i gramatyką, pamiętając o aktywnym stosowaniu nowego zakresu języka w praktyce - ustnie i pisemnie.

4. PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA

4.1. Podstawowe założenia metodyczne

Metody proponowane przez nas w niniejszym programie nauczania zakładają aktywną naukę.

Uważamy, że uczeń pełni aktywną rolę w procesie nauczania.

Podstawowym założeniem programu jest maksymalne wykorzystanie czasu na lekcji oraz włączenie wszystkich uczniów w proces lekcyjny, bez względu na poziom ich umiejętności. Aby zapewnić równość szans, zakładamy, że lekcja jest dla ucznia jedynym kontaktem z językiem obcym, stąd, na ile to możliwe, język angielski powinien być językiem komunikacji na zajęciach. Języka polskiego używamy rozważnie, tak aby zapewnić pełne zrozumienie, jednakże stopniowo ograniczamy jego użycie, obserwując wzrost poziomu umiejętności uczniów.

Każda praca domowa musi być w pierwszej kolejności gruntownie wyjaśniona i zrozumiana, a także dostosowana do zdolności każdego ucznia.

Czasu na lekcji nigdy dość, dlatego też bez względu na ilość godzin przeznaczonych na nauczanie języka obcego, istotnym i integralnym elementem procesu lekcyjnego powinno być „uczenie jak się uczyć”. Należy uzmysławiać dzieciom, iż uczą się nie dla nauczyciela lecz dla siebie. Naszą intencją jest wspomóc ten proces poprzez zaproponowanie różnych rozwiązań, w tym praktycznego zdobywania umiejętności, jak na przykład wykorzystywania słownika.

Każdy uczeń posiada zdolności do nauczenia się podstaw języka obcego pod warunkiem, że atmosfera w klasie jest sprzyjająca, a nauczyciel cierpliwy i wyrozumiały. Utwierdzenie dziecka w przekonaniu, że potrafi się nauczyć języka angielskiego jest istotne w budowaniu wiary we własne siły i możliwości.

Otoczeni życzliwą atmosferą na lekcji, uczniowie nie będą bali się poprosić o pomoc, jeśli czegoś nie rozumieją.

Włączając ucznia w proces lekcyjny, należy pamiętać, że każde dziecko jest jednostką indywidualną.

Uczniom łatwiej jest mówić w parach i małych grupach niż przed całą klasą lub bezpośrednio do nauczyciela. Czują się również mniej skrępowani, jeśli czytają na głos chórem. Chodząc po klasie, nauczyciel usłyszy, który z uczniów ma trudności i może popracować z nim indywidualnie. Niektórzy uczniowie lubią przedstawiać dialogi przed całą klasą, a to stwarza doskonałą okazję do sprawdzenia wymowy i intonacji po wstępnej fazie ćwiczeń.

Ustalając jasne cele i pokazując, że mogą być one osiągnięte, dajemy uczniom poczucie zdobycia sukcesu i pozytywnego stosunku do procesu edukacji, a także motywację do tego, by uczyć się więcej i lepiej (więcej na temat w rozdziale „Ocenianie”).

Pragniemy, uświadamiać dzieciom postęp w nauce, jednocześnie pokazując, że radzą sobie w codziennych sytuacjach komunikacyjnych. W ten sposób język stanie się „żywy” i nie będzie kolejnym przedmiotem szkolnym, którego trzeba się uczyć.

Aby nauka przebiegała w sposób systematyczny, uczniowie potrzebują przejrzystych zapisów w zeszytach. Nauczyciel może im w tym pomóc, zapisując na tablicy przykłady, które uczniowie mają wpisać do zeszytów, lub wskazując, który dział lub które ćwiczenie z podręcznika mają zostać przepisane. Pomoże to uczniom rejestrować, czego się nauczyli, a także da przejrzyste podstawy do samooceny.

4.1.1. Formy pracy

Aby uczeń mógł jak najwięcej obcować z językiem obcym, zakładamy, że na lekcji dominuje język angielski.

Plakaty oraz wywieszki z poleceniami po angielsku często używanymi na lekcji, umieszczone w klasie wspomogą przyswojenie lub przypomną stosowane wyrażenia.

Niektórzy uczniowie będą wymagać częstego przypominania znaczenia poleceń, dlatego też wskazane jest sprawdzanie rozumienia zwrotów poprzez przetłumaczenie ich przez kogoś z uczniów na język polski albo przez zapytanie np. *Are you going to write?* i uzyskanie odpowiedzi *Yes/No*. Ćwiczenie

zwrotów można przeprowadzić także w formie zabawy, prosząc uczniów, aby poprawili podaną przez nauczyciela informację. Jeśli polecenia są złożone, wówczas łatwiej będzie zapisać je na tablicy. Pisemna forma może okazać się bardziej pomocna dla tych, którzy szybciej przyswajają treści wzrokowo niż słuchowo.

Wymienione poniżej formy pracy powinny przeplatać się w zrównoważony sposób, stosownie do nauczanego materiału. Różnorodne formy pracy wprowadzają urozmaicenie, dając jednocześnie możliwość pełnego wykorzystania etapu ćwiczeń.

- praca całą klasą (*lockstep*),
- praca indywidualna, kierowana przez nauczyciela i samodzielna,
- praca w parach,
- praca w grupach,
- praca projektowa wykonywana w szkole i w domu.

4.1.2. Pomoce dydaktyczne

Wprawdzie można uczyć języka angielskiego, obywając się bez specjalnego wyposażenia, zalecamy jednak wykorzystanie:

- podręcznika i zeszytu ćwiczeń oraz
- odtwarzacza płyt kompaktowych i odpowiedniego zestawu nagrań

jako podstawowych narzędzi pracy nauczyciela. Inne usprawniające i urozmaicające lekcje materiały to:

- pomoce naukowe, w tym:
 - słowniki do użycia w klasie (jednojęzyczne słowniki obrazkowe lub słowniki dwujęzyczne),
 - podręczniki do gramatyki i materiały do ćwiczeń,
 - materiały dotyczące zagadnień, kulturowych/autentycznych rekwizytów (np. biletów, opakowań, broszur itp.),
 - mapy, kolorowe ilustracje, plakaty i plansze na ścianach,
- biblioteczki z uproszczonymi tekstami do czytania dla przyjemności,
- Europejskie Portfolio Językowe.

Inne pożądane źródła materiału językowego to:

- dostępny w klasie odtwarzacz DVD, komputery z odpowiednim oprogramowaniem, dostęp do sali komputerowej z możliwością połączenia do sieci internetowej, tablica interaktywna,
- znane i sprawdzone witryny internetowe o tematyce kulturowej typu British Museum, Tower of London itp.,
- kontakty z innymi szkołami za granicą, poprzez pocztę elektroniczną (program e-Twinning) lub szersze powiązania, na przykład te oferowane w programie Comenius.

Nauczanie komunikowania się

W celu sprawnego komunikowania się w języku obcym uczeń musi posiadać różnego rodzaju wiedzę i umiejętności. Przede wszystkim ma zasób słów, dzięki któremu potrafi przekazać określoną informację, jest w stanie grupować wyrazy w taki sposób, aby stworzyć logiczne wyrażenia. Pierwsze kroki w kierunku komunikacji stawiane są w formie zapamiętanych fragmentów językowych (*chunks*): grupy wyrazów o określonym znaczeniu, np. jak *'I'm fine thanks'*. Uczeń słyszy i rozumie ją jako fragment językowy - bardziej niż zespół pojedynczych wyrazów składających się na całe wyrażenie. Badania wskazują, że budowanie zasobu takich „fragmentów” językowych umożliwia uczniom przekazywanie treści w sposób dość płynny. Z tego powodu na wczesnym etapie nauczania języka uwaga powinna się koncentrować na nauczaniu funkcji językowych: języka stosowanego celowo, by uzyskać pożądany efekt. Rozmówca (lub piszący) zastanawia się nad myślą, którą chce przekazać, np. „zaprosić”, a następnie poszukuje sposobów przetransponowania myśli na słowa (*Would you like to come to my house?*). Nauczanie języka w ten sposób przybiera często formę pytań i odpowiedzi, dzięki temu uczeń buduje bank rozmówek sytuacyjnych, w których bierze udział. Poprzez uczenie się komunikowania uczniowie poznają normy kultury językowej: co jest ogólnie przyjęte w rozmowie z innymi ludźmi, w jakiej sytuacji itd. Wyrażanie swoich myśli, opinii stwarza potrzebę poznawania większej ilości słów, która wpływa na wzbogacanie słownictwa w różnych obszarach tematycznych. By wypowiedzi były

spójne i miały sens, trzeba nauczyć się jak „działa” system językowy; jak tworzyć pytania, przeczenia zdania twierdzące. W tym zakresie wiedza gramatyczna jest niezbędna. Skoro uczniowie nie opanowali jeszcze całkowicie żadnego z obszarów językowych a chcą bądź potrzebują komunikować się, zatem muszą nauczyć się, jak radzić sobie z ograniczonym zasobem posiadanej wiedzy. Możliwe jest to poprzez rozwijanie strategii, które pomogą im zrekompensować to, czego nie wiedzą, wykorzystując gesty, próbując poszerzać zakres słownictwa w sposób twórczy lub unikając tego, czego nie wiedzą, jak wyrazić. Wiedza oraz różne rodzaje kompetencji są niezbędne do komunikowania się w języku obcym. Jako nauczyciele powinniśmy być ich świadomi, zapewniając zintegrowane podejście do nauczania języka obcego, nie ignorując żadnego z obszarów i nie koncentrując się bardziej na jednym, poświęcając mniej uwagi innym. Żeby się komunikować, uczniowie potrzebują każdego z nich.

4.2. Techniki pracy na lekcji

Poniższy dział podzielony jest na trzy części, odnoszące się do szczegółowych celów programu nauczania:

1. Język: funkcje i sytuacje, słownictwo, gramatyka, sprawności i wymowa (patrz 4.2.1. - 4.4.8.).
2. Integracja międzyprzedmiotowa i zagadnienia kulturowe (patrz 4.2.9. i 4.2.10.).
3. Rozwój umiejętności samodzielnego uczenia się: uczenie się, jak się uczyć. Łączy się to z umiejętnością korzystania ze słownika i innych źródeł uzupełniających, nauki słownictwa, prowadzenia notatek itp. (patrz dalej, zwłaszcza 4.2.11.).

4.2.1. Nauczanie funkcji i sytuacji – cele

Pojęciem funkcji językowej określamy intencję użytkownika języka i/lub skutek, jaki chce odnieść, posługując się językiem, np. uzyskać informację. Funkcje językowe pełnią istotną rolę w nauce języka obcego. Na lekcjach w miarę możliwości powinno się ćwiczyć porozumiewanie w realistycznych sytuacjach życiowych po to, by uczniowie byli w stanie używać języka do przekazania informacji i wywołania pożądanego skutku.

Nauczanie funkcji pomaga również uświadomić uczniom istnienie rozmaitych konwencji kulturowych w różnych językach i potrzebę stosowania odpowiednich rejestrów językowych w zależności od sytuacji (patrz też 4.2.10.).

Metody

Skuteczne jest nauczanie funkcji poprzez dialogi oparte na rozmaitych sytuacjach. Można je wprowadzać na różne sposoby.

Uczniowie mogą zaznajomić się z sytuacją dzięki technikom uzyskiwania odpowiedzi od słuchacza (*elicitation*). Nauczyciel pokazuje ilustracje przedstawiające daną sytuację i prosi uczniów, by wysunęli własne sugestie co do przebiegu rozmowy. Można te wypowiedzi ćwiczyć ustnie i/lub zapisać na tablicy w formie dialogu.

Można rozdać uczniom dialog pocięty na osobne zdania i poprosić o uporządkowanie go, lub też polecić dopasowanie dwóch połówek pociętych zdań. Można to potraktować jako ćwiczenie związane ze słuchaniem i przeprowadzić przed wysłuchaniem tekstu w celu sprawdzenia własnych odpowiedzi lub po jego wysłuchaniu jako zadanie rekonstrukcji wypowiedzi.

Inna technika polega na wysłuchaniu nagrania, obejrzeniu filmu lub czytaniu rozmowy. Po pierwszym sprawdzeniu ogólnego zrozumienia tekstu należy polecić uczniom odnalezienie właściwych słów, których mówiący używa w formułowaniu określonej funkcji językowej.

Gdy zostanie już wypracowany model dialogu, może nastąpić faza ćwiczeń, w której uczniowie mają okazję do głośnego czytania. Niektóre podręczniki zaopatrzone są w płyty DVD, które dają uczniom możliwość powtarzania za nagraniem, w innym przypadku rolę modelu może pełnić nauczyciel. Istotne jest, by w tej fazie zwracać uwagę na wymowę oraz intonację.

Następny etap polega na odejściu od modelowego dialogu w kierunku możliwości samodzielnego

ułożenia podobnych dialogów przez uczniów. Nauczyciel ma tu okazję zindywidualizować proces nauczania, pomagając uczniom mniej lub bardziej w zależności od ich możliwości. Pierwszy poziom zadania może polegać na wykorzystaniu możliwych rozwiązań, gdzie uczeń tworzy nowy dialog wymieniając pojedyncze elementy. Trudniejszym zadaniem jest mini-scenka, w której dwójka uczniów otrzymuje opis sytuacji i wskazówki, czego chce każdy z rozmówców. Najtrudniejsze dla uczniów jest zadanie polegające na samodzielnym określeniu sytuacji i ułożeniu dialogu bez żadnych wskazówek.

W przyswajaniu funkcji językowych pomocne dla uczniów będzie kojarzenie nazw funkcji (np. przeproszanie) z eksponentami językowymi, które powinny być zastosowane (np. *I'm sorry*). Jeżeli uczniowie będą w stanie podać eksponenty na podstawie sytuacji podanych po polsku (Jak możemy kogoś przeprosić po angielsku?) jak i po angielsku (*He feels bad about what happened and he wants to apologise. What does he say?*) wówczas łatwiej sprostają wymaganiom egzaminacyjnym. Zarówno w egzaminie gimnazjalnym jak i maturalnym uczniowie muszą wykazać się znajomością funkcji językowych podanych w języku polskim.

Powtarzanie funkcji językowych może być przeprowadzone w formie podanego szkieletu dialogu, w którym podajemy nazwy funkcji. Prosimy wówczas uczniów, aby korzystając z podręczników, zeszytów uzupełnili dialog.

Przykład:

Greet your friend.

Apologise for being late.

Explain why.

4.2.2. Nauczanie słownictwa – cele

Znajomość słownictwa odgrywa ważną rolę w komunikacji. Można porozumieć się, robiąc błędy gramatyczne, ale trudno jest wyrazić myśli, gdy brakuje odpowiednich słów.

Istotne jest, by uczniowie:

- rozumieli wagę nauki słownictwa,
- rozumieli znaczenie 'znam te słowa',
- rozwijali skuteczne metody zapamiętywania słownictwa.

Wielu uczniów błędnie sądzi, że aby znać słowo po angielsku, wystarczy zapamiętać jego odpowiednik polski. W rzeczywistości słowo, którego uczeń się uczy, jest bardziej złożone. Należy wyjaśniać, iż konieczna jest wiedza o tym, jak słowa używać, w jakim kontekście i w jakich kolokacjach występuje (np. *make dinner*, but *do homework*, a *tall man*, but a *high mountain*). Ponadto uczniowie powinni wiedzieć w jaki sposób tworzy się liczbę mnogą rzeczowników, jak utworzyć rzeczownik od czasownika itp. Istotne są także zasady pisowni i wymowy, w tym akcentowania wyrazów, które jest odmienne dla różnych części mowy: np. *PHOtograph*, ale *phoTOgraphy*, gdzie nie tylko akcent zostaje przesunięty, ale również zmienia się brzmienie wyrazu. Z pewnością pomocny będzie tutaj wiązki z językiem polskim, jednakże od samego początku uczniowie muszą mieć świadomość, że nie zawsze istnieją bezpośrednie powiązania między obydwoma językami. Często kłopotów przysparzają tzw. "false friends", wyrazy o podobnym brzmieniu, ale innym znaczeniu, np. 'zdenerwowany', najlepiej tłumaczony jako *irritated; annoyed*. Sposób w jaki słownictwo jest prezentowane i zapisywane na tablicy (a następnie wpisywane do zeszytów) będzie wpływał na stopień i łatwość zapamiętywania słów przez uczniów poza kontekstem.

Metody

Badania wykazują, że uczniowie mogą jednorazowo poradzić sobie z ograniczoną liczbą nowych słów. Nauczyciel powinien więc wybrać najistotniejsze określenia. Mogą to być słowa kluczowe dla zrozumienia tekstu, słowa o wielorakim znaczeniu, słowa często używane. Ważne jest również, by nauczyciel jasno określił, których słów należy się nauczyć w mowie i w piśmie (do czynnego wykorzystania, tzw. słownictwo czynne), a które wystarczy rozpoznać w celu lepszego zrozumienia tekstu słuchanego lub czytanego (słownictwo bierne).

Nauczyciel powinien przedstawić nowe słownictwo w sposób sprzyjający zapamiętywaniu. Ważne jest podanie jasnego kontekstu lub powiązanych ze sobą tematycznie grupy słów.

Może wykorzystać ilustracje z podręcznika, kolorowe plakaty lub plansze, rysunki na tablicy, lub prawdziwe przedmioty.

Trudno jest uczyć się oderwanych wyrazów, warto zatem użyć słów w kontekście, np. odnosząc je do określonej sytuacji lub grupując tematycznie.

Ponieważ w języku angielskim wymowa różni się od pisowni, uczniowie powinni uczyć się wymawiania słów i zapisywania wymowy w zeszytach.

Nauka pisowni łączy się w sposób logiczny z nauką nowych słów. Nauczyciel może wprowadzać reguły i zasady ortografii w miarę potrzeb. Stworzy to dodatkową okazję do grupowania wyrazów.

Bardzo istotne dla zapamiętywania nowego słownictwa jest systematyczne powtarzanie go. Nauczyciel może na przykład na początku lekcji sprawdzać słownictwo z poprzednich zajęć lub wrócić do tematu po kilku lekcjach, sprawdzając, ile słów uczniowie zapamiętali

Sprawdzanie słownictwa można przeprowadzać w formie krótkiej kartkówki oceniającej ortografię, tłumaczenia krótkiego fragmentu tekstu lub kilku zdań, bądź też dyktanda ułożonego na podstawie fragmentów tekstów z poprzedniego rozdziału podręcznika.

Rodzaje zadań

Przedstawiając nowe słowa, możemy użyć kart z ilustracjami (*flashcards*) i podpisem, a następnie przejść do ćwiczeń i gier polegających na dopasowaniu podpisu do ilustracji.

Można prosić uczniów o grupowanie wyrazów na różne sposoby, np. według brzmienia (słowa rymujące się) lub tematu (np. zwierzęta, jedzenie).

Można sugerować tworzenie własnego słowniczka, np. z kolorami, alfabetyczny itd., pisany ręcznie lub drukowany na komputerze. Ważne jest, by zapisane słowa nie były pojedyncze, tylko ujęte w kontekście tekstów z podręcznika.

Zagadki wyrazowe (typu odszukiwanie słów w kwadracie wyrazowym lub krzyżówkach) wspomagają zarówno naukę czytania, jak i pisowni.

Rozwijanie umiejętności samodzielnego uczenia się

Uczeń musi znaleźć taki sposób nauki słownictwa, który odpowiada jego stylowi uczenia się. Nauczyciel może mu podsunąć rozmaite metody. Oto przykłady.

- Sporządzanie kart wyrazowych. Uczeń wykonuje zestaw kart, na których po jednej stronie znajduje się nowy wyraz, a na drugiej polski odpowiednik / ilustracja / angielski wyraz o znaczeniu przeciwnym itp. Karty te uczeń może nosić przy sobie i oglądać w wolnej chwili / przykleić do ściany w widocznym miejscu w domu itd.
- Wykonanie słowniczka. Uczniowie mają specjalne notesiki, w których zapisują nowe słowa i ich znaczenie. Można je ułożyć tematycznie, alfabetycznie, chronologicznie, według rozdziałów podręcznika itd.
- Szukanie skojarzeń. Niektórzy uczniowie zapamiętują nowe wyrazy kojarząc je z czymś znanym. Może to być: podobne słowo w języku polskim; element humorystyczny; samodzielnie wymyślone skojarzenie obrazkowe; kontekst, w którym pierwszy raz napotkali to słowo (tekst lub sytuacja) itd.

Dobrą metodą pomocy uczniom słabszym w znalezieniu skutecznej strategii jest rozmowa z uczniami o tym, w jaki sposób uczą się słownictwa i co pomaga im w zapamiętywaniu wyrazów.

4.2.3. Nauczanie gramatyki – cele

Uczniowie potrzebują znajomości struktury języka, by panować nad tym, co mówią. Nowa podstawa programowa jako priorytet wskazuje skuteczne porozumiewanie się, nie należy więc kłaść większego nacisku na gramatykę niż na zdolność komunikowania się. Ważniejsze od znajomości zbioru reguł jest to, by uczeń rozumiał i ćwiczył, kiedy i w jaki sposób należy użyć danej struktury gramatycznej.

Jednakże należy podkreślić, że poprawne stosowanie zasad gramatycznych jest w pewnym stopniu sprawdzane w czasie egzaminu gimnazjalnego, w związku z tym poprawne ich opanowanie wpłynie na dobry wynik egzaminu.

Metody

Istnieją dwie podstawowe metody wprowadzania nowych elementów gramatyki:

- dedukcyjna: podawanie reguły i objaśnianie jej, a następnie przykłady i ćwiczenia,
- indukcyjna: uczniowie napotykają nową strukturę w tekście lub sytuacji przedstawionej przez nauczyciela, a pytania pomocnicze i przykłady prowadzą ich do samodzielnego odkrycia reguły.

Warto stosować równomiernie obie te metody, gdyż nauczanie indukcyjne rozwija umiejętność samodzielnego myślenia i rozwiązywania problemów, podczas gdy dedukcyjne jest pomocne dla tych uczniów, którzy wolą rozpoczynać od podanych reguł. Proponując obie metody, czynimy naukę gramatyki ciekawszą i bardziej urozmaiconą.

Uczniowie muszą nauczyć się tworzenia struktur lub czasów, wiedzieć, co one oznaczają i jak się je stosuje.

Bardzo ważne jest, by nauczyciel dawał uczniom wiele okazji do ćwiczenia nowej struktury i do powiązania nowej wiedzy z tym, co już umieją. Łatwiej będzie uczniom skoncentrować się na nowej strukturze, jeśli w ćwiczeniach będą mieli do czynienia z prostym słownictwem, dzięki czemu nie zostaną jednocześnie przeciążeni zbyt dużą ilością nowych elementów.

Ćwiczenia praktyczne, zarówno ustne, jak i pisemne powinny być urozmaicone; należy włączyć do nich ćwiczenia łatwe i wymagające powtarzania (np. dryle), jak również ćwiczenia wymagające samodzielnego myślenia (np. wypełnianie luk, uzupełnianie zdań, dopasowywanie połówek zdań, wybór prawidłowego zdania).

Aby dać uczniom solidne podstawy gramatyki, należy często powtarzać poznany materiał. Warto przypomnieć uczniom ćwiczoną wcześniej strukturę, by ułatwić im zrozumienie wprowadzonej konstrukcji.

Zdarzają się sytuacje, kiedy użycie języka polskiego pomaga wytłumaczyć zastosowanie lub znaczenie jakiejś struktury. Ważne jest jednak, by uczniowie nie liczyli na to, że zawsze otrzymają polskie tłumaczenie lub objaśnienie, gdyż istnieją elementy gramatyki i czasy, które nie mają polskiego odpowiednika. Tłumaczenie na język polski należy stosować jako jedną, ale nie jedyną technikę nauczania gramatyki.

4.2.4. Nauczanie sprawności słuchania – cele

Metody

Podręczniki zawierają przeważnie dwa rodzaje materiału do słuchania:

- materiał przeznaczony jako model językowy, który ma głównie na celu wprowadzenie nowego zagadnienia językowego czy funkcji, lub prezentacji wymowy,
- materiał przeznaczony do rozwijania sprawności słuchania.

W podręcznikach kursowych nie ma zbyt wiele miejsca na ten drugi rodzaj materiału i może on wymagać uzupełnienia materiałami z książek przygotowanych specjalnie pod kątem nauki sprawności słuchania.

Słuchanie nagrania z płyt jest zadaniem trudnym, ponieważ brakuje tu normalnego w komunikacji bezpośredniej wsparcia wzrokowego. Aby pomóc uczniowi, trzeba przede wszystkim przygotować go do słuchania, wprowadzając uprzednio temat. Można to zrobić poprzez:

- ilustracje, zdjęcia lub rysunki,
- użycie tytułu,
- kluczowe słowa lub zwroty i próby odgadnięcia tematu,
- krótki tekst.

Zanim uczniowie zaczną słuchać nagrania, powinni wiedzieć, dlaczego go słuchają i co będą mieli do zrobienia. Podobnie jak w przypadku czytania, istnieją różne sposoby słuchania uwzględniające rozmaite cele.

Słuchanie w celu zrozumienia ogólnego sensu

Uczniowie mają uchwycić ogólny sens tekstu lub rozmowy. Przypomina to prawdziwe słuchanie radia lub telewizji, gdy nie przejmujemy się, jeśli nie zrozumiemy wszystkiego do końca.

Aby móc skutecznie słuchać w celu zrozumienia ogólnego sensu, uczniowie powinni:

- umieć rozpoznawać kluczowe słowa,
- umieć zgadywać na podstawie zrozumianych elementów,
- akceptować fakt, że nie rozumieją wszystkiego,
- umieć rozpoznać powiązania między różnymi częściami tekstu.

Zadania rozwijające sprawność słuchania w celu zrozumienia ogólnego sensu

Zalecamy szczególną uwagę przy doborze zadań tego typu; powinny one kłaść nacisk na rozpoznawanie, nie na produkcję. Proponujemy zadania, w których uczniowie mają przykładowo:

- dopasować,
- uporządkować,
- wybrać,
- narysować lub pokolorować,
- ponumerować lub zakreślić rysunki czy elementy,
- podsumować krótko usłyszane treści (np. rozmowę, komunikat, informację) po polsku.

Słuchanie w celu zrozumienia szczegółowych informacji

W autentycznych sytuacjach słuchamy w ten sposób, jeśli potrzebujemy konkretnej informacji, na przykład jaka nazajutrz będzie u nas pogoda, z którego peronu odchodzi nasz pociąg itp.

Aby móc skutecznie słuchać w celu zrozumienia szczegółów, uczniowie powinni:

- umieć rozpoznać istotną część tekstu,
- umieć odtworzyć sens informacji zawartej w tej części tekstu, wykorzystując swoją znajomość języka i znajomość świata,
- odgadywać dla uzupełnienia brakującej informacji,
- wiedzieć, co dzieje się ze słowami w strumieniu wypowiedzi, np. które wyrazy można usłyszeć, znać formy skrócone, formy słabe, elipsy itp.

Ważne jest, by uczniowie rozumieli, że jest to *czynny* proces który wpływa na budowanie sensownego tekstu w oparciu o zgadywane informacje. Uczniowie powinni się koncentrować bardziej na tym co rozumieją niż na tym czego nie rozumieją. Czasami poproszenie o streszczenie po polsku tego co usłyszeli, daje poczucie pewności. Należy pozwolić dzieciom skonsultować się z kolegą, zanim poprosimy ochotników o odpowiedź na pytanie: jest to kolejny sposób wspierania ucznia.

Zadania rozwijające umiejętność słuchania w celu zrozumienia szczegółów

- Wypełnij tabelę.
- Uzupełnij brakujące informacje.
- Wybierz właściwą odpowiedź (prawda/ fałsz lub wielokrotny wybór).
- Sprawdź, czy tekst zawiera poddane informacje czy nie, np. czas, miejsce, osoby biorące udział w rozmowie

W zadaniach, które wymagają pisania w związku z usłyszonym tekstem, od uczniów powinno się wymagać wpisania do tabeli tylko pojedynczych wyrazów i nie należy oceniać pisowni, jeśli wpisywany wyraz nie został wyraźnie przeliterowany co najmniej dwa razy. Należy przyjąć, że w testach (sprawdzających, semestralnych oraz egzaminie gimnazjalnym) znajdują się zadania wymagające wpisania słów, które zostały przeliterowane. Dlatego też, trzeba wykształcić u uczniów umiejętność swobodnego wykonywania tego typu ćwiczeń. Cel osiągniemy często powtarzając dyktowanie krótkich zdań. Młodzież powinna być również przygotowana do zapisywania podanych liczb, ceny i godziny.

Zadania rozwijające umiejętności określenia kontekstu wypowiedzi i intencji autora

Aby z powodzeniem sprostać powyższemu zadaniu nauczyciel powinien skłonić i pobudzać ucznia do myślenia, tak aby ułatwić mu rozpoznanie sytuacji przedstawionej w nagraniu.

Zatem uczeń powinien postawić sobie następujące pytania:

- Kto mówi, jakie osoby biorą udział w rozmowie
- Gdzie i kiedy się odbywa rozmowa
- W jakim miejscu (np. dworzec, hotel, szkoła)

- Jakie dźwięki usłyszałem (np. odgłosy lotniska, muzyka, stadion sportowy)
- Jakim językiem rozmówcy się posługują (np. charakterystycznym dla reklamy, filmu, wiadomości telewizyjnych)
- W przypadku dobierania dialogów do miejsc na ilustracjach – co przedstawione osoby robią na obrazkach

Zadania następujące po słuchaniu

Informacje uzyskane w trakcie słuchania mogą posłużyć do ćwiczeń w mówieniu i pisaniu.

Rodzaje tekstów

Teksty przeznaczone do słuchania powinny zawierać teksty autentyczne (np. ogłoszenia, informacje, instrukcje lub krótkie fragmenty audycji radiowych i telewizyjnych) oraz dialogi lub rozmowy kilku osób napisane specjalnie z myślą o uczniach na tym poziomie, teksty narracyjne. Teksty powinny trwać 2-3 minuty, powinny być nagrane na płycie i odtwarzane co najmniej dwukrotnie.

4.2.5. Nauczanie sprawności mówienia – cele

Metody

Uczenie mówienia można podzielić na dwa główne obszary:

- ustne ćwiczenie nowego materiału językowego,
- rozwijanie umiejętności porozumiewania się w języku angielskim.

Istotne jest, aby zajęcia obejmowały oba te aspekty mówienia.

Cechy charakterystyczne zadań ustnych ćwiczących nowy materiał językowy to:

- zwracanie uwagi na poprawne użycie danej formy,
- zwracanie uwagi na wymowę,
- powtarzanie za modelem,
- zwracanie uwagi na różnice między słowem wymawianym a pisanym.

Podczas ćwiczeń tego typu nauczyciel i uczniowie koncentrują się na poprawności wypowiedzi.

Cechy charakterystyczne zadań ćwiczących komunikację:

- przesłanie jest ważniejsze od formy,
- słuchacz nie wie dokładnie, co powie mówiący,
- istnieje możliwość dyskusji w przypadku niejasnych znaczeń.

Przy ćwiczeniach tego typu nauczyciel i uczniowie zwracają uwagę na rozwijanie płynności.

Ćwicząc nową formę językową, należy skupić się na poprawności wypowiedzi. Doskonając umiejętność porozumiewania się, trzeba jednak pracować nad rozwijaniem ogólnej płynności wypowiedzi ucznia i nad przekazem. Uczniowie mogą wyrażać swoje myśli w sposób nie całkiem poprawny gramatycznie i powinni otrzymywać takie zadania, które rozwijają w nich poczucie pewności, że są w stanie przekazać daną myśl.

Strategie komunikacyjne

Aby móc skutecznie się porozumiewać, uczniowie powinni wypracować pewien zakres strategii. Muszą ćwiczyć sposoby przekazywania myśli nawet wtedy, gdy nie znają odpowiednich słów (strategie kompensacyjne), na przykład: *If is very hot today, you must put the ice cream into the... the...* (jak jest lodówka po angielsku?)... *the very cold cupboard machine in the kitchen... "You mean the fridge?" "Yes, yes, put it in the fridge at once or it will... it will... become liquid."*

Inne strategie obejmują:

- prośenie o pomoc lub powtórzenie: *Can you repeat please? Again please. Speak louder please. Slowly please.*
- prośenie o objaśnienia: *Do you mean...? Is that like...? What does... mean? Please spell... Please write... What is...in Polish?*

Rodzaje zadań

Oprócz ćwiczeń polegających na mechanicznym powtarzaniu, utrwalających nowy materiał językowy, uczniowie potrzebują okazji do stosowania go w sytuacjach oraz ćwiczenia wypowiedzi w dłuższych 'porcjach'. Jednym ze sposobów na ćwiczenie w mówieniu są dialogi i scenki. Inną skuteczną metodą są zadania oparte na lukach informacyjnych (*information gap*), przeznaczone do pracy w parach. Te rodzaje zadań odzwierciedlają autentyczną komunikację, ponieważ:

- istnieje cel rozmowy,
- żaden z rozmówców nie wie, co powie druga osoba,
- przesłanie jest ważniejsze od formy,
- celem jest zrobienie czegoś (np. wykonanie zadania).

Inne rodzaje zadań, przy których uczniowie mówią przez dłuższy czas, obejmują:

- opisywanie obrazka,
- udzielanie instrukcji w oparciu o obrazki, mapę lub przedmiot,
- rozmowa o prawdziwych przeżyciach,
- opowiadanie historii według obrazków.

Na tym etapie oczekujemy, że uczeń więcej zrozumie, niż będzie w stanie powiedzieć. Niektórym, bardziej ekstrawertycznym uczniom mówienie sprawi przyjemność, podczas gdy dla innych będzie to trudne. Nauczyciel może pomóc uczniom, wybierając dla bardziej nieśmiałych dzieci zadania łatwiejsze i podpowiadając np. najważniejsze słowa, odpowiednie zwroty, przykładowy tekst itp.

Oto kilka przykładów zadań ćwiczących mówienie.

- Odpowiedz krótko na pytania.
- Opisz obrazek i ludzi, którzy na nim są itd.
- Ułóż prostą rozmowę odbywającą się w sklepie, restauracji.
- Przeprowadź prostą rozmowę telefoniczną.
- Zapytaj o godzinę i podaj ją.
- Opowiedz o swoich zainteresowaniach i porozmawiaj o nich z kolegą lub koleżanką.
- Poproś o informację na dworcu kolejowym/autobusowym i kup bilety.
- Udziel informacji o restauracji w mieście.
- Udziel wskazówek, jak wykonać prostą rzecz, np. wejść do Internetu.
- Wyraź w prosty sposób własne zdanie o książce lub filmie.
- Przedstaw się i rozpocznij, prowadź i zakończ rozmowę,
- Przeprowadź prostą negocjację w typowej sytuacji życia codziennego (np. wymiana płyty CD)
- Poproś o powtórzenie lub wyjaśnienie tego co powiedział rozmówca

4.2.6. Nauczanie wymowy

Wymowę można podzielić na trzy podstawowe obszary:

- dźwięki – „Który dźwięk słyszysz? Pogrupuj wyrazy według dźwięków. Rozpoznaj dźwięk w wyrazie. Podziel słowa na dwie grupy według wymowy podobnych dźwięków (*minimal pairs*). Znajdź wyraz, który brzmi jak...
- akcent – „Zaznacz akcent wyrazowy. Pogrupuj wyrazy według akcentu (wyrazowy i zdaniowy)”,
- intonacja.

Wymowa jest istotna dla komunikacji. Niepoprawne wymawianie dźwięków może prowadzić do nieporozumień, np. jeśli *live* wymawiamy jako /li:v/. Złe akcentowanie wyrazu może również wywołać nieporozumienie, a niewłaściwe rozłożenie akcentów zdaniowych może utrudnić przekaz informacji. Stosunek do rozmówcy często wyrażamy intonacją i niepoprawne jej użycie może wywołać urazę. Naturalna intonacja użytkowników języków germańskich i słowiańskich może rdzennemu Anglikowi wydawać się agresywna.

Nauczanie wymowy powinno stanowić nieodłączny element nauczania języka. Wprowadzając nowe słownictwo, należy zwracać uwagę na wymowę dźwięków i umieszczanie akcentu. Przy wprowadzaniu i ćwiczeniu nowych struktur i funkcji trzeba wskazywać uczniom, w jaki sposób dźwięki ulegają zmianie zależnie od kontekstu, na przykład w słabych formach, elipsach i powiązaniach. Uczniowie powinni

zauważać również, w jaki sposób dźwięki ulegają zmianie w zdaniach w zależności od położenia głównego akcentu. Wyjaśnienie tych cech jest ważne, ponieważ pomagają one uczniom zrozumieć język mówiony naturalnie i rozwijać w ten sposób umiejętność słuchania.

Warto od początku stopniowo wprowadzać transkrypcję fonetyczną, by uczniowie przyzwyczajali się i umieli odczytywać zapis wymowy. Pomocny tu będzie umieszczony na ścianie duży plakat ze znakami fonetycznymi, jak również wskazanie uczniom miejsca w podręczniku lub słowniku, gdzie mogą znaleźć takie znaki. Uczniowie, którzy już wiedzą, jak odczytywać transkrypcję fonetyczną, mogą pomagać innym w klasie lub wykonywać dodatkowe ćwiczenia podczas gdy nauczyciel pracuje z tymi, dla których transkrypcja fonetyczna jest nowym zjawiskiem.

Rodzaje zadań

Zadania w zakresie rozróżniania rytmu akcentowego. Zaznacz akcentowany wyraz. Czy intonacja wznosi się czy opada? Czy to jest pytanie? Jak czuje się mówiący?” (intonacja wyrażająca uczucia). W nauczaniu wymowy pomocne są piosenki, rymowanki i wierszyki. Czytanie ich oraz słuchanie sprawi, że uczniowie zrozumieją, iż te same dźwięki w j. angielskim mają różną pisownię: np. *three, tea, me, magazine*. Rymowanki i teksty rapowane zaś nauczą stosowania form słabych w sposób naturalny.

4.2.7. Nauczanie sprawności czytania – cele

Celem jest pomoc dzieciom w nauce efektywnego czytania w języku angielskim oraz czerpania z niego przyjemności.

Metody

Uczęc czytania, należy pamiętać o kilku zagadnieniach.

- Fakt, że uczeń umie czytać po polsku, nie oznacza automatycznej umiejętności czytania po angielsku. Czytania w obcym języku trzeba się nauczyć.
- Trzeba wyraźnie rozróżniać rozwijanie sprawności czytania od sprawdzania zrozumienia tekstu. Powinno znaleźć się miejsce na jedno i na drugie.
- Głośne czytanie stanowi odrębną umiejętność, bardziej związaną z wymową i intonacją niż ze zdolnością czytania i rozumienia. Wielu wykształconych dorosłych ludzi nie potrafi czytać na głos w języku ojczystym.
- Niektórzy uczniowie mają problemy, na przykład takie jak dysleksja. Jeśli uczeń napotyka ogromne trudności z czytaniem po angielsku, porozum się z innymi nauczycielami, a w razie potrzeby zwróć się o pomoc do szkolnego psychologa.

Na co dzień czytamy w różnym celu i na różne sposoby, a każdy z tych sposobów ma inne zastosowanie w trakcie nauki języka.

Przegląd tekstu (*scanning*)

Jeśli chcemy znaleźć w gazecie konkretną informację, szybko przebiegamy wzrokiem tekst, szukając interesującej nas treści. Nosi to nazwę przeglądu tekstu lub skanowania. Jest to ważna umiejętność, którą powinna zdobyć osoba ucząca się języka obcego, gdyż pomoże ona pominąć nieistotne informacje i wybrać jedynie potrzebne.

Aby umiejętnie skanować tekst, uczniowie powinni:

- poznać konwencje tekstów w języku, którego się uczą,
- zapoznać się z różnymi układami tekstu i nagłówkami,
- umieć korzystać ze spisu treści i z indeksu lub wyszukiwać dane w komputerze,
- umieć rozpoznać kluczowe określenia,
- rozpoznawać synonimy lub wyrazy związane z poszukiwanym tematem.

Czytanie w celu zrozumienia szczegółów

W inny sposób czytamy ważny tekst, np. zalecenia dotyczące zażywania leku. Zaznajamiamy się z

tekstem powoli, kilkakrotnie czytając ten sam fragment, by dobrze go zrozumieć. Jeśli napotykamy słowo, którego znaczenia nie jesteśmy pewni, sprawdzamy pytając kogoś lub zaglądając do słownika.

Aby umiejętnie czytać w celu zrozumienia szczegółów, uczniowie powinni umieć:

- dokładnie tłumaczyć znaczenie zdania oraz wykorzystując wiedzę w zakresie gramatyki i słownictwa związku pomiędzy zdaniami i poszczególnymi częściami tekstu,
- używać słownika do sprawdzenia nieznanymi słów.

Czytanie pobieżne (*skimming*)

Trzecią metodą czytania jest przeglądanie tekstu w celu uchwycenia ogólnej jego zawartości. Szybko przebiegamy wzrokiem tekst, nie zwracając uwagi na szczegóły. Nazywamy to czytaniem pobieżnym. Czytając w obcym języku, należy wyrobić sobie tego typu umiejętność, gdyż uczniowie często przerywają czytanie, napotykając nieznanym sobie słowa i w ten sposób przerywają tok rozumienia. Aby przeczytać pobieżnie tekst, należy rozumieć główne myśli. Jeśli zrozumiałe są kluczowe słowa, będące nośnikami tej myśli, to uczeń zrozumie ogólny sens tekstu.

Uczeń powinien także odczytać intencje autora tekstu (do kogo jest pisany i w jakim celu), i być w stanie określić kontekst tekstu narracyjnego lub dialogu (gdzie rozgrywa się akcja, w jakiej sytuacji, kto w niej uczestniczy i jakie są relacje między osobami). Zadania te wymagają aktywnego podejścia do tekstu: poszukiwania słów kluczowych, odgadywania możliwych scenariuszy, i sprawdzenia na podstawie informacji zawartych w tekście, czy pasują one do rzeczywistości. Niektórzy uczniowie są niecierpliwi, nie czytają tekstu do końca, i nie traktują go całościowo. Nie potrafią wykorzystać posiadanej wiedzy i logicznego myślenia, w procesie rozumienia. Należy zatem kształtować w uczniach umiejętność wyszukiwania danych i uzasadnienia właściwego rozwiązania. Gdy pokażemy, że czytanie ze zrozumieniem jest jak praca detektywa, poszukującego wskazówek prowadzących do rozwiązywania problemu, uczniowie z pewnością podejmą próbę czytania bardziej skutecznie.

Wymienione wyżej trzy sposoby czytania można stosować na różnych etapach nauki i dla różnych celów. Uczniowie mogą na przykład ćwiczyć przeglądanie tekstu w celu uzyskania istotnych informacji, uzupełniając tabelę zawierającą różne dane o osobach wymienionych w tekście, a następnie napisać własny opis postaci. Zanim przystąpią do czytania szczegółowego, mogą ćwiczyć czytanie pobieżne, by zorientować się w tekście, odpowiadając na dwa, trzy ogólne pytania. Następnie przeczytają tekst szczegółowo, przykładając wagę do zrozumienia wszystkich wyrazów i informacji zawartych w tekście.

Rodzaje tekstów

Materiały do czytania powinny zawierać teksty autentyczne, w razie konieczności uproszczone i dostosowane do poziomu uczniów, takie jak krótkie artykuły z gazet i czasopism, ogłoszenia, obwieszczenia, broszury turystyczne, listy itd. a także teksty napisane specjalnie z myślą o uczniach, jak na przykład krótkie teksty i opowiadania, uproszczone lektury o różnym stopniu trudności (*graded readers*), dialogi itd. Uczniowie powinni mieć sposobność czytania ekstensywnego (np. lektur), a także intensywnej pracy nad krótkimi tekstami.

Rodzaje zadań

Oto lista rozmaitych zadań dotyczących czytania, od łatwiejszych do bardziej wymagających.

- Dopasuj do ilustracji wyraz, zwrot lub dialog.
- Uzupełnij luki w tekście lub w dialogu.
- Wybierz właściwą odpowiedź w pytaniach prawda/fałsz.
- Znajdź w tekście odpowiednią informację.
- Potwierdź, czy tekst zawiera poddane informacje czy nie.
- Dopasuj znaczenie, informację do tekstu.
- Odpowiedz na pytanie dotyczące zrozumienia tekstu.
- Udziel odpowiedzi na pytania wielokrotnego wyboru.
- Znajdź w tekście informację i uzupełnij tabelę.

- Ułóż akapity lub zdania w odpowiedniej kolejności.
- Uzupełnij luki w tekście odpowiednimi elementami (z wybranej grupy fragmentów tekstu).

4.2.8. Nauczanie sprawności pisania i ortografii – cele

Pisanie stosowane jest na zajęciach językowych w trzech głównych celach:

- zapisywania wykonanej pracy,
- ćwiczenia języka,
- rozwijania umiejętności pisania.

Rodzaje zadań

Wykorzystując pisanie do ćwiczenia materiału językowego, można posłużyć się następującymi zadaniami.

- Ułóż krzyżówkę, rysując hasła lub określając je synonimami.
- Uzupełnij dialog podanymi lub brakującymi wyrazami.
- Uporządkuj wyrazy w logiczny ciąg zdania.

Zadania rozwijające umiejętność pisania.

- Sporządź krótki opis wyglądu, np. zwierzęcia.
- Napisz kilka słów o kolegach, np. w jaki sposób dojeżdżają do szkoły.
- Napisz historię na podstawie podanych obrazków.
- Opisz obrazki (ludzi, miejsce, czynności).

4.2.9. Nauczanie zagadnień międzyprzedmiotowych, prace projektowe

Naukę języka obcego można powiązać z innymi zagadnieniami szkolnego programu nauczania, wyszukując wspólne tematy i obszary zainteresowań w innych blokach przedmiotowych. W ten sposób nauczyciele mogą opracować zintegrowany program nauczania. Oto kilka przykładów, w jaki sposób można tego dokonać. Przykłady zostały wzięte z podstaw programowych. Możliwe jest powiązanie języka angielskiego z podanymi poniżej przedmiotami.

Język polski

L e k t u r a

1. Teksty kultury:

William Szekspir: 'Romeo i Julia', wybrany utwór detektywistyczny (np. Arthura Conan Doyle'a lub Agaty Christie), wybrany utwór fantasy (np. Ursuli Le Guin, Johna Ronalda Reuela Tolkiena, Streszczenie akcji, wersja rysunkowa, fragmenty filmów lub informacja o autorach i związanych z nimi miejscach mogą zostać włączone do projektu o charakterze międzyprzedmiotowym.

Historia

Bunt poddanych – wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych. Uczeń przedstawia przyczyny i następstwa wojny o niepodległość;

Temat ten skłoni uczniów do poszukiwania informacji w j. angielskim w Internecie i innych źródłach np. o George'u Washingtonie.

Rozwój cywilizacji przemysłowej. Uczeń identyfikuje najważniejsze wynalazki i odkrycia XIX w. oraz wyjaśnia następstwa ekonomiczne i społeczne ich zastosowania; np. Lokomotiw „Rocket” Stephensona

Europa i świat w XIX w. Uczeń wyjaśnia przyczyny i sytuuje w przestrzeni kierunki oraz zasięg ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX w.; np. „Gold Rush” w USA, imperium Brytyjskie

Wiedza o społeczeństwie

Współczesne społeczeństwo polskie. Uczeń omawia problemy i perspektywy życiowe młodych Polaków (na podstawie samodzielnie zebranych informacji);

uczeń wyjaśnia, co to jest Polonia i w jaki sposób Polacy żyjący za granicą podtrzymują swoją więź z ojczyzną. Może czytać o Polakach, mieszkając w Wielkiej Brytanii i USA.

Relacje Polski z innymi państwami. Uczeń przedstawia relacje Polski z wybranym państwem na podstawie samodzielnie zebranych informacji.

Prace projektowe

Praca nad projektem jest najwłaściwszą techniką nauczania zagadnień międzyprzedmiotowych. Aby móc wykorzystać do projektu związanego z innymi przedmiotami materiały źródłowe w języku angielskim, uczniowie powinni umieć:

- selekcjonować odpowiedni materiał,
- pobieżnie przeglądać partie materiału,
- korzystać z indeksów, spisów treści itd.,
- korzystać ze słownika,
- streszczać,
- parafrazować w prostej formie,
- dokonać przekładu.

Umiejętności te omówione zostały w innych działach. O rozwijaniu umiejętności samodzielnego uczenia się – poniżej.

4.2.10. Nauczanie zagadnień kulturowych

Obejmuje dwa główne obszary:

- poznawanie zwyczajów, wydarzeń i instytucji innych krajów,
- poznawanie zasad właściwego zachowania podczas pobytu w krajach anglojęzycznych lub w kontaktach z Brytyjczykami, Amerykanami i osobami z innych krajów i kultur.

Pierwszy z tych obszarów poznawany jest zazwyczaj poprzez:

- czytanie lub słuchanie tekstów zawierających informacje o krajach anglojęzycznych,
- oglądanie ilustracji, rysunków i zdjęć,
- oglądanie filmów.

Dużej motywacji dostarcza uczniom, o ile jest możliwy, bezpośredni kontakt z uczniami z zagranicy, listowny lub za pośrednictwem poczty elektronicznej. Taki kontakt przybliży uczniom inne kraje i daje im możliwość spojrzenia na Polskę oczami cudzoziemca, co jest często niezwykle odkrywczym doświadczeniem. Program Comenius, funkcjonujący w ramach programu Socrates, stwarza szkołom szansę znalezienia partnerów w innych krajach. Wycieczka szkolna lub program wymiany jest dla uczniów wspaniałą okazją do bezpośredniego poznania kraju anglojęzycznego. Przebywając w towarzystwie gości z zagranicy lub wyjeżdżając za granicę, młodzież w sposób naturalny uczy się zasad obcowania z cudzoziemcami.

Inną drogą poznania stosownych zachowań jest oglądanie fragmentów programów telewizyjnych lub filmów fabularnych. Można w ten sposób poznać zasady zachowania się przy stole, witania się i żegnania, zachowania w sklepie, restauracji itp.

W toku opanowywania funkcji i sytuacji ważną rolę w zrozumieniu zasad właściwego zachowania pełni nauka odpowiedniego rejestru językowego. Można ją wprowadzić nalegając na używanie zwrotów *please* i *thank you* oraz przeprosin w rodzaju *sorry* lub *excuse me*.

4.2.11. Rozwijanie umiejętności samodzielnego uczenia się

Celem rozwijania umiejętności samodzielnego uczenia się jest pomóc uczniowi:

- efektywnie się uczyć,
- uniezależnić się od nauczyciela.

Uczniowie powinni umieć:

- korzystać ze słownika

oznacza to:

- znajomość alfabetu,
- wiedzę o tym, czego się szuka (np. bezokolicznik czasownika),
- umiejętność rozpoznania akcentu wyrazowego,
- umiejętność przeczytania transkrypcji fonemicznej,
- wybór właściwego znaczenia hasła,
- sprawdzenie w drugą stronę właściwego znaczenia,
- zrozumienie skrótów lub wiedzę o tym, gdzie znaleźć ich objaśnienie,
- znajomość części mowy takich jak rzeczownik, czasownik, przymiotnik itd.

- znać układ treści w podręczniku

oznacza to:

- umiejętność korzystania ze spisu treści,
- znajomość sposobów korzystania ze słowniczka,
- wiedzę o tym, gdzie można sprawdzić zagadnienia gramatyczne, np. pod koniec rozdziału, w specjalnym dziale na końcu podręcznika itd.,
- wiedzę o tym, gdzie można sprawdzić transkrypcję fonemiczną,
- znajomość powiązań między podręcznikiem a zeszytem ćwiczeń.

- prowadzić notatki

oznacza to:

- systematyczne zapisywanie słownictwa,
- uważne przepisywanie z tablicy do zeszytu,
- pilnowanie przejrzystości zapisu tematu lekcji i celów językowych,
- odrabianie prac domowych,
- notowanie, które strony w podręczniku (i np. w materiałach ćwiczeniowych) odnoszą się do poszczególnych lekcji,
- dokonywanie samooceny.

- uczyć się

Uczniowie potrzebują wyrobienia dobrych nawyków. Nauczyciel może im pomóc uczyć się:

- dając zachętę. Nauka języka może wywoływać stresy, ale pozytywna zachęta i pochwała ze strony nauczyciela w istotny sposób zwiększa motywację,
- chętnie przyjmując pytania. Ciekawość języka i chęć zadawania pytań są oznakami procesu uczenia się,
- pozytywnie odnosząc się do błędów. Błędy są naturalną częścią procesu nauki. Należy pomagać uczniom w rozpoznaniu ich 'ulubionych błędów' oraz w nauce sprawdzania i poprawiania siebie i kolegów (w sposób taktowny),
- dając im czas na rozmowę o tym, w jaki sposób się uczą i jakie mają problemy. Z młodszymi dziećmi można porozmawiać po polsku,
- systematycznie zadając i sprawdzając prace domowe,
- zadając rozmaite zadania domowe,
- zachęcając uczniów do odbioru nie tylko materiału językowego, ale również przekazywanych treści,
- wyznaczając zadania prowadzące do samooceny,
- proponując dodatkowe zadania domowe, np. czytanie uproszczonych lektur lub rozwiązywanie zagadek,
- prosząc uczniów, by wykonując zadanie zastanowili się nad jego przebiegiem (w jaki sposób podchodzą do zadania) i nad produktem (rezultatem), np. która część zadania była dla nich łatwa? Która była najtrudniejsza? Dlaczego? Co uczyniłoby zadanie łatwiejszym na przyszłość? Z młodszymi dziećmi można porozmawiać po polsku.

- wyszukać dodatkowe materiały

oznacza to:

- znajomość tytułów książek uzupełniających, czasopism, gazet itp.,
- umiejętność korzystania z katalogu bibliotecznego,
- umiejętność wypełnienia rewersu w bibliotece,
- umiejętność proszenia o książkę z podaniem tytułu, autora i wydawcy,
- znajomość sposobów wyszukiwania informacji w Internecie.

Te umiejętności przydatne są w nauce wszystkich przedmiotów i mogą być wpajane zarówno na lekcjach języka angielskiego, jak i na pozostałych zajęciach.

- współpracować z innymi

oznacza to, że uczeń powinien:

- rozumieć, że koledzy uczą się w różny sposób,
- zdawać sobie sprawę, że niektórym kolegom nauka języka obcego przychodzi trudniej niż innym,
- uczyć się pomagać innym zrozumieć rozmaite zagadnienia,
- wiedzieć, kiedy i jak zwrócić się o pomoc,
- dzielić się z innymi,
- obejmować w grupie różne role,
- organizować pracę w grupie,
- uczyć się gospodarować czasem,
- rozwiązywać problemy,
- rozwiązywać konflikty lub szukać wsparcia przy ich rozwiązywaniu.

Najlepszą okazją do nauki pracy w zespole jest przeprowadzenie projektów zespołowych.

Praca nad projektem obejmuje:

- wspólne działanie zmierzające do jednego celu, jakim jest wykonanie pracy zbiorowej, którą następnie można zobaczyć i/lub usłyszeć,
- omówienie przebiegu wspólnej pracy w grupie,
- ocenę przez każdego z uczniów, w jakim stopniu są zadowoleni z wyników swojej pracy i dłaczego.

Praca nad projektem daje uczniom okazję do:

- rozwijania swoich mocnych stron,
- własnej interpretacji zadania oraz wykazania się w innych dziedzinach uczniom, którzy mają mniejsze zdolności językowe.

Widząc owoc swojej pracy i przedstawiając go innym, uczniowie nabierają poczucia własnej wartości i wiary w swoje siły, co z kolei zwiększa w nich motywację do nauki.

4.3. Materiały nauczania

Podręczniki

English Plus

New English Plus

New Exam Connections

New Oxford Gimnazjum Expert

Książki pomocnicze

Oxford Word Skills

Słowniki

Oxford Elementary Essential Dictionary

Oxford Wordpower, słownik angielsko-polski i polsko-angielski

Oxford Pocket Dictionary – kieszonkowy słownik angielsko-polski i polsko-angielski

Podręczniki do gramatyki

Oxford Living Grammar
The Good Grammar Book

Lektury na różnych poziomach językowych

Oxford Bookworms Library
Oxford Bookworms Library Teacher's Materials
Oxford Progressive English Readers

Video/DVD

English Channel
The Wrong Trousers
A Grand Day Out
A Close Shave
Window on Britain

Poradniki Metodyczne dla nauczyciela

Resource Books for Teachers
Oxford Basics

4.4. Wdrażanie programu

4.4.1. Planowanie pracy

Program nauczania należy rozplanować na całość III. etapu, który trwa trzy lata. By móc z niego korzystać w sposób efektywny, nauczyciel powinien wybrać podręcznik, przygotować plany roczne i cele przejściowe na każdy rok. Aby w tym pomóc, Oxford University Press publikuje na swej stronie internetowej rozkłady materiałów oraz plany wynikowe dla podręczników wyszczególnionych wcześniej. Jednakże należy pamiętać, że każda szkoła odznacza się swoją własną specyfiką i w jej obrębie mamy do czynienia z klasami reprezentującymi różny poziom umiejętności i osiągających różne wyniki. W związku z powyższym niemożliwe jest opracowanie uniwersalnego planu pracy czy planu wynikowego. To co oferuje wydawca, rozumiane jest jako przewodnik dla nauczyciela, który powinien być dostosowany do potrzeb poszczególnych uczniów i umiejętności.

Niektóre czynniki wpływające na ilość materiału mogą być ujęte w programie, jednak uwzględnić trzeba ograniczenia wynikające z przepisów prawa oświatowego. Istotne jest, by nauczać zgodnie z wytycznymi podstawy programowej. Nie można ominąć żadnego zawartego w niej elementu i należy tak realizować program, aby osiągnąć cele przyjęte na tym etapie nauczania. To właśnie podstawa programowa i program nauczania tworzą strukturę, wokół której planujemy, wykorzystując podręcznik jako pomoc dydaktyczną. W żadnym razie podręcznik nie stanowi planu.

Planując, należy brać pod uwagę Rozporządzenie MEN z 30 kwietnia 2007 r. (z późn. zmianami) w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych, które nakłada obowiązek informowania uczniów i ich rodziców (opiekunów) prawnych o kryteriach oceniania i wymaganiach edukacyjnych.

Ponadto istotne jest uwzględnienie dotychczasowych wyników i osiągnięć uczniów, ich poziomu umiejętności, a także potrzeb szkoły, dostępnej bazy oraz sytuacji socjalno-ekonomicznej środowiska lokalnego.

Pierwszym krokiem w tworzeniu własnego programu nauczania jest rozdzielenie ich na kolejne lata, z użyciem wybranego podręcznika, a następnie ułożenie ich w logiczną całość. Na tym etapie planujemy również dodanie kryteriów oceniania (patrz rozdział 5). Każda szkoła posiada odrębny wewnątrzszkolny system oceniania, który reguluje zasady oceniania dla całej szkoły, w tym dla języków obcych. W konsekwencji oznacza to, że przed podjęciem pracy nad ocenianiem trzeba zapoznać się ze szkolnymi procedurami, skonsultować się z innymi nauczycielami języka angielskiego i innych nauczycielami języków obcych w szkole. Nie jest dopuszczalne, aby szkoła posiadała inny system oceniania a nauczyciel inny: istnieje jeden spójny system dla całej szkoły.

Następnym krokiem w planowaniu pracy jest określenie ilości testów, które chcemy przeprowadzić. Nie zapominajmy o regularnym powtarzaniu wiadomości przed każdym testem; pozwoli to uczniom ugruntować dotychczas poznaną wiedzę.

Do planu pracy możemy włączyć lekcje tematyczne związane z różnorodnymi obchodami świąt i innymi wydarzeniami, jak np. Europejskim Dniem Języków Obcych czy Dniem Ziemi.

W przypadku tematycznych powiązań j. angielskiego z innymi przedmiotami (korelacji przedmiotowej) należy określić wspólne elementy programu z innymi nauczycielami. Takie podejście konieczne jest podczas planowania i realizacji projektów międzynarodowych.

W ten sposób powstanie szkielet wymagań edukacyjnych i sposobu oceniania na cały rok szkolny, o którym będzie można poinformować uczniów i rodziców.

Kolejnym etapem jest zaplanowanie treści nauczania, w którym pomocne będą treści ujęte w podręczniku. Należy wykorzystać proponowany w nim materiał, zeszyt ćwiczeń (*workbook*), książkę nauczyciela, wzajemnie uzupełniające się i pozwalające podejść całościowo do zagadnienia.

Treści nauczania konstruujemy w blokach tygodniowych z odpowiednią ilością lekcji w każdym z nich, i w efekcie otrzymujemy własny „rozkład materiału”.

Plan wynikowy

Jeśli plan wynikowy nie stał się integralną częścią programu, możemy teraz przystąpić do stworzenia go w formie odrębnego dokumentu. Jego celem jest wyrażenie treści w postaci wyników, które, jak się oczekuje, osiągną uczniowie.

Część uczniów będzie mogła osiągnąć te cele z łatwością i pokazać, jak doskonale je opanowali, podczas gdy inni będą w stanie zademonstrować jedynie ograniczony poziom osiągnięć.

Biorąc przykładowo pod uwagę wymagania dla mówienia: „uczniowie potrafią odpowiedzieć na pytania w prostych sytuacjach życia codziennego”, stanie się to bardziej przejrzyste. Część uczniów będzie w stanie odpowiedzieć na pytania typu: *What did you do at the weekend?*; *“I see you’ve been shopping. Where did you go? Did you get anything nice?”*, udzielając pełnych odpowiedzi. Inni, nie radząc sobie z tym typem pytań, odpowiedzą jednak na pytania typu: *‘Did you go shopping today?’ ‘What did you buy’ Last weekend were you at home? Did you go to the cinema?’*

W obu przypadkach możemy powiedzieć, że wymagania zostały spełnione, lecz dotyczy to dwóch różnych poziomów osiągnięć. W planie wynikowym określamy, jakie będą te różne poziomy i jakie są nasze oczekiwania w stosunku do uczniów dla każdego obszaru planu.

Stworzenie planu wynikowego wymaga wiele wysiłku, proponujemy więc, aby zacząć od planu proponowanego przez wydawcę i przystosować go do potrzeb naszych uczniów.

Jeśli mamy uczniów ze specjalnymi potrzebami lub z orzeczeniem o trudnościach w nauce, będą oni potrzebować indywidualnych planów, skonsultowanych z innymi nauczycielami.

4.4.2. Pomoc dla uczniów

Na początku semestru nauczyciel powinien uzgodnić z uczniami zadania na bieżący semestr. Aby pomóc uczniom w utrzymaniu przejrzystego zapisu w zeszytach, można się do nich odwoływać po wypełnieniu każdego kolejnego punktu, co da uczniom pojęcie o tym, co już przerobili i uświadomi czynione postępy.

Na początku semestru należy również powiedzieć uczniom, na czym polegać będzie ocenianie - ile dostaną stopni, za co i według jakich kryteriów. Proponujemy rozdać im puste karty wyników, a kryteria dotyczące mówienia, komunikacji i pisanja rozdać lub umieścić w widocznym miejscu w klasie (patrz Dział 5. Ocenianie).

Można też zachęcać uczniów do prowadzenia dziennika postępów (*Progress diary*) i do oceny własnych postępów.

4.4.3. Warianty pracy z programem

Jak stwierdzono powyżej, każda grupa uczniów jest inna. W każdej grupie znajdują się uczniowie, dla

których nauka języka obcego jest łatwa oraz inni, którzy wymagają pomocy. Mogą to być uczniowie mający również trudności z innymi przedmiotami lub tacy, dla których j. angielski jest szczególnie trudny. Niemniej jednak zadanie nauczyciela polega na uczeniu każdego i zapewnieniu, że każdy uczeń spełni wymagania konieczne do przejścia na następny poziom. Jak sugerowano powyżej, jednym ze sposobów jest stworzenie planu wynikowego, który jasno określa, czego oczekujemy. Uczniowie również powinni być poinformowani o wymaganiach po to, aby mogli planować swoją pracę i określać postępy.

Część szkół jest w korzystnej sytuacji, mając możliwość zorganizowania 'kółka wyrównawczego', w którym uczniowie wymagający pomocy mogą otrzymać wsparcie i dodatkową praktykę. Innym rozwiązaniem jest zadanie klasie pracy na lekcji, podczas gdy nauczyciel będzie w stanie omówić problemy z kilkorgiem uczniów wymagających pomocy. Kolejna możliwość to system 'buddy', w którym uczeń zdolny wspiera kolegę z problemami. Inna wersja to *quality circle*, gdzie 4-5 uczniów o różnych zdolnościach pracuje razem, odpowiadając za jakość pracy każdego członka grupy.

Czasem nauczyciele przygotowują materiały wspierające pracę uczniów wymagających pomocy. Inni proponują różne wersje zadań na różnych poziomach i pozwalają je uczniom wybrać. Co ciekawe, uczniowie, dla których j. angielski jest trudny, wybierają dla siebie zadania bardziej wymagające od tych, które wybrałyby dla nich nauczyciel, podczas gdy uczniowie zdolni czasem wybierają zadania łatwiejsze.

Tego złożonego problemu różnych poziomów w klasie nie można łatwo rozwiązać. Wymaga to mnóstwa energii, poświęcenia i pomysłowości, aby dotrzeć do każdego ucznia, ale nagroda, w rozumieniu satysfakcji, jest ogromna, jeśli nam się to uda.

W żadnym wypadku nie można zapomnieć o uczniach w czołówce grupy. Często w trakcie starań o postępy uczniów potrzebujących wsparcia, uczniowie zdolni są pozostawieni samym sobie, wykonując prace bez wysiłku i mechanicznie, przypuszczalnie znużeni i intelektualnie niespełnieni. Można prosić ich o pomoc słabszym kolegom, ale nie może się to zbyt często powtarzać. Część nauczycieli proponuje dodatkowe materiały, zadaje indywidualne projekty (często wymagające użycia Internetu) lub przydziela odpowiedzialne role w klasowych przedsięwzięciach. Mogą spełniać funkcje prezentera na szkolnych przedstawieniach, sekretarza przy tablicy podczas gier, „słownika” podczas czytania, itp. Mogą czytać uproszczone lektury lub szukać dodatkowych informacji jako dodatku do zadania. Można zachęcać uczniów zdolnych do udziału w konkursach i pomóc im w przygotowaniu do nich.

4.4.4. Jak przygotować ucznia do egzaminu gimnazjalnego?

Egzamin gimnazjalny w zakresie języka angielskiego składa się z trzech następujących części: rozumienia ze słuchu, rozumienia tekstu czytanego oraz reagowania językowego. Pełna informacja na ten temat oraz przykłady zadań są dostępne w informatorze na stronie www.cke.edu.pl.

Każdy podręcznik proponuje bogaty zestaw ćwiczeń ze słuchu, czytania, w rozdziałach poświęconych rozwijaniu tych umiejętności. Autorzy niniejszego programu w rozdziale 4.2. oferują ćwiczenia, które można wykorzystać na lekcjach, jak i w przygotowaniu do egzaminu gimnazjalnego.

Aby dobrze przygotować ucznia pod kątem egzaminu, nie należy jedynie ćwiczyć testów egzaminacyjnych, ale rozwijać umiejętności słuchania i czytania przez trzy lata nauki w gimnazjum.

Pomocne w tym zakresie będzie wykorzystanie podręcznika z repetytorium „Oxford Gimnazjum Expert with Practice Tests”, omawiającego strategię egzaminacyjną i zawierającego wszystkie typy zadań egzaminacyjnych. Podręcznik jest przystosowany do wykorzystania na zajęciach lekcyjnych, może też służyć uczniom do pracy samodzielnej – w domu. Słownictwo, funkcje językowe oraz struktury gramatyczne powtarzane są na bazie tematów ujętych w wymaganiach szczegółowych treści nauczania podstawy programowej.

Aby wdrożyć uczniów do systematycznej pracy w doskonaleniu umiejętności językowych, a jednocześnie pomóc im w przygotowaniu do egzaminu gimnazjalnego proponujemy, wprowadzić na zajęcia lekcyjne od klasy pierwszej do trzeciej zeszyt-„bank”, w którym uczniowie notowaliby regularnie poznawane funkcje językowe, struktury gramatyczne, prowadzili własne notatki, ułatwiające powtórzenie, utrwalenie czy przypomnienie określonego materiału. Uczniowie, sięgając do banku funkcji i struktur, samodzielnie mogą ocenić poziom posiadanej wiedzy i odpowiedzieć sobie na pytania: „Ile już umiem? Co powinienem jeszcze powtórzyć?”

Oto kilka propozycji, które pozwolą na kreatywne podejście do nauczania i zachęcą uczniów by osiągnęli lepsze wyniki w ćwiczeniach ze słuchu, w czytaniu, przyswajaniu słownictwa oraz pisaniu. Ponadto proponujemy kilka ciekawych rozwiązań w nauczaniu funkcji językowych.

1. Rozumienie tekstu słuchanego

- i) „Przeczytaj pytania i zgadnij, o czym jest tekst”.
- ii) „Posłuchaj i zapisz słowa, które usłyszał-eś/aś i zrozumiał-eś/aś. Spójrz na poniższe wyrazy i spróbuj powiedzieć (po polsku), o czym jest tekst. Posłuchaj jeszcze raz i porozmawiaj z kolegą lub koleżanką. Przeczytaj zapis nagrania i sprawdź. Posłuchaj jeszcze raz, patrząc na zapis nagrania”.
- iii) „Popatrz na zapis nagrania i spróbuj przewidzieć, jakie mogą być pytania”.
- iv) „Posłuchaj pierwszego, krótkiego fragmentu nagrania rozmowy. Zatrzymaj nagranie. Powiedz, co się dzieje. Gdzie toczy się akcja? Kim są osoby uczestniczące w rozmowie? Skąd to wiesz? Następnie posłuchaj kolejnego fragmentu i powtórz zaproponowane wyżej czynności aż do końca nagrania”.
- v) Systematycznie wprowadzane dyktanda opracowane na podstawie tekstów z podręcznika. Tego typu zadanie pozwoli uczniom ćwiczyć kojarzenie brzmienia wyrazów z ich zapisem i zachęci do powtórek.
- vi) Ćwiczenie indywidualne: uczniowie samodzielnie uzupełniają ćwiczenia – należy przygotować ćwiczenia z książki na odrębnych kartkach – a następnie sprawdzają je sami sobie lub w parach, i oceniają procentowo; podajemy wyniki np. 75% na egzaminie oznacza 7,5 pkt. na 10 możliwych.
- vii) Ćwiczenia ze słuchu stanowiące integralną część oceniania. Należy pomóc uczniom przezwyciężać stres związany z testami ze słuchu poprzez regularne prowadzenie tego typu ćwiczeń.

2. Rozumienie tekstu czytanego

- i) Zachęcanie uczniów do czytania: zaproponowanie do wypożyczania książeczek o różnym stopniu trudności, sporządzenie listy odpowiednich stron internetowych, na których zamieszczane są ćwiczenia i teksty do czytania, pobieranie darmowych materiałów z Internetu, zafoliowanie i stworzenie „biblioteczki” z krótkimi artykułami.
- ii) Prowadzenie lekcji metodą projektu, w której uczniowie muszą pozyskać informacje z różnych źródeł.
- iii) Odszukanie szkoły partnerskiej i rozpoczęcie korespondencji e-mailowej.
- iv) Zaproponowanie uczniom prowadzenie gazetki klasowej lub bloga z krótkimi artykułami na temat codziennych wydarzeń szkolnych i lokalnych.
- v) Wprowadzenie systematycznych pięciominutowych powtórek słownictwa na początku każdej lekcji obejmujących nie tylko temat ostatniej lekcji, ale również tematy wcześniejsze.
- vi) Pytanie uczniów, w jaki sposób uczą się słownictwa. Tym, którzy mają trudności z zapamiętaniem słów możemy zaproponować jedną z podanych metod.
- vii) Wykorzystanie informacji o programie telewizyjnym lub filmie np. z gazety, magazynu. Uczniowie w parach przygotowują krótkie teksty z informacjami na wybrany temat. Kto? Gdzie? Co? Kiedy? Taka forma zachęci uczniów to poszerzania znajomości słownictwa.
- viii) Przeprowadzanie konkursów słownikowych: należy podać listy słów, których znaczenie należy odszukać i znaleźć wymowę. „Jak przeliterujesz ... po angielsku? Co oznacza ten skrót?” itp. Dadzą one uczniom okazję do skutecznego rozwijania umiejętności posługiwania się słownikiem.
- ix) Nigdy nie należy wyjaśniać znaczenia słowa drugi raz. Można natomiast polecić uczniowi sprawdzenie słowa w słowniku (powinniśmy mieć jeden na zajęciach) i przeliterowanie (po angielsku!).

3. Reagowanie językowe

- i) *Warm up*: regularne ćwiczenie zwrotów i struktur, nie tylko związanych z poprzednim tematem lekcji (np. *Introduce Kate to Mary. How are you? How did you spend last weekend? What are you going to do in the afternoon? What's the weather like today?* etc.).

- ii) Ćwiczenia na „reagowanie językowe” wg schematu – „drill”. Uczniowie ćwiczą tę samą strukturę gramatyczną, zwrot, funkcję językową, np. „*Do you like pizza? Yes I do? /No, I don't; How are you? I'm fine. And you?, Can you go out late evening?*” w parach, zadając to samo pytanie jak największej liczbie kolegów (przeprowadzając ankietę w klasie); „*What do you have for breakfast? What time do you get up?*”.
- iii) Uczniowie pracują trójkami. Dwoje z nich otrzymuje kartki z rolą i instrukcją po polsku (wykorzystujemy *function words*, nie tłumaczymy), nie zaglądając do kartki kolegi lub koleżanki, prowadzą rozmowę. Trzeci uczeń monitoruje i sprawdza błędy oraz prawidłowość użytych funkcji językowych - w zeszycie, podręczniku. Uczniowie zmieniają się rolami, tak aby każdy z nich miał sposobność do mówienia. Jedna z par prezentuje swój dialog całej klasie, która go ocenia.
- iv) Domino lub dopasowanie par kart z pytaniami i odpowiedziami w typowych, codziennych sytuacjach. Możemy przeprowadzić grę planszową z funkcjami językowymi zapisanymi w kwadratach. W grupach czteroosobowych uczniowie rzucają kostką i poruszają się po polach. Gdy trafią na kwadrat, muszą odpowiednio i poprawnie odpowiedzieć lub zapytać. Reszta grupy decyduje, czy odpowiedź jest prawidłowa. Jeśli nie, uczeń traci kolejkę (do sprawdzania poprawności uczniowie wykorzystują zeszyty lub podręczniki).

5. OCENIANIE

5.1. Oczekiwane poziomy osiągnięć

Od roku szkolnego 2008/2009 umiejętności językowe są testowane w ramach sprawdzianu kompetencji na końcu trzeciej klasy gimnazjum. Nie jest to egzamin, który można zdać lub nie; ma on na celu poinformować zdających i szkołę o poziomie osiągnięć uczniów w zakresie znajomości języka angielskiego. Chciałyśmy podkreślić, że wynik egzaminu nie powinien być celem nauczania języka angielskiego w gimnazjum. Egzamin stanowi instrument badawczy, który pozwoli zaplanować naszą pracę w gimnazjum oraz na dalszym etapie w szkołach ponadgimnazjalnych. Na podstawie wyników egzaminu nauczyciele w etapie czwartym uzyskają obraz poziomu znajomości języka w końcowej fazie edukacji gimnazjalnej. Informacja ta wpłynie na właściwy dobór materiałów i planowanie zajęć.

Pełną informację na temat egzaminu gimnazjalnego można znaleźć na stronie www.cke.edu.pl pod hasłem egzamin gimnazjalny. Polecamy także publikację *Oxford Gimnazjum Expert with Practice Tests* (Quintana 2009).

Projektowanie systemu oceniania języka angielskiego w gimnazjum jest o wiele łatwiejsze obecnie, aniżeli w poprzednich latach. Nowa podstawa programowa w sposób jasny określa oczekiwane umiejętności uczniów po ukończeniu klasy 6 szkoły podstawowej. Stanowi to punkt wyjściowy. W podobny sposób opisany jest punkt wyjściowy dla szkoły ponadgimnazjalnej, czyli koniec klasy 3 gimnazjum. Musimy brać pod uwagę, że osiągnięcia ujęte w podstawie programowej są na poziomie przeciętnego ucznia. Możemy oczekiwać, że będą uczniowie, dla których to nie jest adekwatny opis ich osiągnięć, ponieważ reprezentują wyższy poziom umiejętności. Ustalając poziom osiągnięć, najistotniejszym jest ustalenie poziomu, który musi być osiągnięty przez każdego ucznia, by ukończyć naukę języka angielskiego w gimnazjum na stopień pozytywny (dopuszczający). Wiadomo, że język angielski w gimnazjum stanowi przedmiot obowiązkowy dla ucznia, dlatego też wachlarz umiejętności jest szeroki.

Poniżej przedstawiamy próbę określenia dwóch poziomów: podstawowego, który opisuje najniższy poziom (odpowiednio stopień 2) i pełny, który opisuje przeciętny poziom osiągnięć ucznia (odpowiednio stopień 4). Ważne jest, by na każdym poziomie wymagań podstawa programowa była zrealizowana. Nie możemy ominąć żadnej treści z podstawy, ale możemy oczekiwać zróżnicowanych kompetencji w ich realizacji. W nawiasach obok opisu umiejętności umieszczone są odwołania do odpowiednich sekcji i podsekcji podstawy programowej (PP). W każdym przypadku uczeń potrafi mówić, zrozumieć, reagować lub pisać, zgodnie z wymogami programowymi, lecz może reprezentować zróżnicowany poziom umiejętności. Proszę zauważyć, iż oba poziomy nie kładą nacisku na gramatykę, lecz na swobodę porozumiewania się ucznia po angielsku. Uczeń na wyższym poziomie posiada większy zasób słownictwa, funkcji i struktur językowych w porównaniu z uczniem na poziomie granicy. Nie możemy oceniać dziecka tylko na podstawie znajomości gramatyki lub znajomości słownictwa. Są to tylko elementy całości.

Naszym celem, zgodnie z założeniem podstawy programowej, jest to, aby nasi uczniowie rozumieli, mówili, reagowali i pisali po angielsku.

5.1.1. Koniec etapu III.1: poziom III.1 podstawowy

Znajomość środków językowych

Uczeń potrafi:

- dobrze opanować podstawowe struktury dla teraźniejszości, przeszłości i przyszłości - formy twierdzące i przeczące, w ćwiczeniach kontrolowanych, choć popełnia liczne błędy podczas rozmowy,
- budować pytania i przeczenia we wszystkich znanych czasach, w ćwiczeniach kontrolowanych, choć zdarza mu się popełniać liczne błędy podczas rozmowy,
- stosować poprawny szyk wyrazów w zdaniach twierdzących, przeczących i pytających w ćwiczeniach kontrolowanych; może mu się zdarzyć błąd, ale jest w stanie sam go poprawić, z pomocą pytania naprowadzającego nauczyciela,
- rozpoznać i stosować struktury gramatyczne niezbędne do skutecznej komunikacji w typowych sytuacjach codziennych, choć popełnia liczne błędy,
- dysponować ograniczonym zasobem słownictwa wystarczającym do wyrażania podstawowych potrzeb w typowych codziennych prostych sytuacjach życiowych, zgodnych z katalogiem tematów określonych w podstawie programowej. W niektórych obszarach, znajomość słownictwa może być bardzo ograniczona, jednak uczeń próbuje wykorzystać krótkie, zapamiętane proste zwroty.

Rozumienie wypowiedzi ustnych

(wypowiedzi są proste, krótkie, na temat codzienne i artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka)

Uczeń potrafi:

- zrozumieć i reagować na polecenia nauczyciela, może potrzebować powtórzenia, (PP 2.1)
- umie wybrać ze słuchanego tekstu najistotniejsze informacje, np. imiona lub miejsca, i zapisać je, (PP 2.2.)
- swobodnie napisać przeliterowane słowa, liczby i godziny, (PP 2.2/2.3)
- zrozumieć ogólny sens różnorodnych krótkich tekstów i rozmów dotyczących życia codziennego, (PP 2.2)
- sprawdzić, czy otrzymana informacja jest zgodna z informacją usłyszaną i w razie potrzeby umie nanieść poprawki, (PP 2.3)
- określić typu wypowiedzi (np. rozmowa, ogłoszenie, informacja na dworcu, reklama itd.), (PP 2.4)
- określić emocje wyrażane w wypowiedzi (czy rozmówcy są zdenerwowani, szczęśliwi itd.), (PP 2.4)
- określić intencję nadawcy/autora tekstu, z pomocą pytania naprowadzającego nauczyciela, (PP 2.4.)
- określić kontekst rozmowy, (miejsce, sytuację, uczestników), (PP 2.5)
- wywnioskować informacje z kontekstu na podstawie znanych wyrazów, (PP 2.2/2.4/2.5)
- określić, z pomocą pytania naprowadzającego nauczyciela, czy wypowiedź jest w oficjalnym lub nieoficjalnym stylu. (PP 2.6)

Rozumienie wypowiedzi czytanych

Uczeń potrafi:

- zrozumieć ogólny sens prostego krótkiego tekstu pisanego o problemach, wydarzeniach, postaciach, przedmiotach - typu ogłoszenie, instrukcje, prosty artykuł, list lub inny tekst informacyjny lub narracyjny, na dobrze znane mu tematy, (PP 3.1)
- sprawdzić, czy podana informacja jest zawarta w krótkim, prostym tekście i czy jest prawidłowa czy nie, (PP 3.3)
- wyszukiwać w prostych materiałach codziennych (np. w rozkładach jazdy, reklamach, broszurach) konkretne informacje oraz znaleźć i wybrać potrzebne dane, (PP 3.3)
- czasem wybrać informację, która pasuje do czytanego fragment lub częściowo wyselekcjonować odpowiednie informacje z tekstu czytanego, (PP 3.3)
- czasem samodzielnie określać intencje autora tekstu oraz dostrzec w jakim celu tekst został napisany, z pomocą pytania naprowadzającego nauczyciela, (PP 3.4)
- określić okoliczności, czas, miejsce i osoby, które są opisane w tekście, (PP 3.5)
- częściowo rozpoznaje relacje między poszczególnymi częściami tekstu, może ustalić kolejność zdarzeń, ale ma trudności ze rozumieniem logiki całego tekstu, z pomocą pytania naprowadzającego nauczyciela, (PP 3.6)
- uzupełnić część brakujących informacji, lub niektóre fragmenty tekstu podanymi (kilkoma z wielu) wyrazami lub zdaniami, aby stworzyć logiczny i spójny tekst, z pomocą pytania naprowadzającego nauczyciela, (PP 3.6)
- rozróżnić styl oficjalny i nieoficjalny tekstu. (PP 3.7)

Tworzenie wypowiedzi ustnych

Uczeń potrafi:

- wymawiać większość pojedynczych dźwięków na tyle wyraźnie, by być zrozumianym,
- wyrazić znaczenie posługując się intonacją,
- powiedzieć kilka zdań o sobie, rozumieć i umieć odpowiedzieć na pytania dotyczące codziennych sytuacji i wydarzeń, np. opisać ludzi, miejsca, czynności, (PP 4.1, 4.2)
- relacjonować wcześniej przygotowane wypowiedzi na temat faktów lub wydarzeń w przeszłości i teraźniejszości w bardzo prosty sposób, (PP 4.3/4.4)
- w bardzo prosty sposób relacjonować wydarzenia z przeszłości na podstawie historyjki obrazkowej lub innej pomocy wizualnej, (PP 4.4)
- dysponować odpowiednim zakresem funkcji językowych, by w prosty sposób udzielać, przekazać lub odmówić udzielania informacji oraz wyrazić np. powitanie, prośbę, uczucia, opinie, plany, (PP 4.5, 4.7)
- używać rozmaitych strategii dla przekazywania wiadomości/myśli, np. używając innych słów, parafrazując, np. na temat doświadczeń swoich i innych, opinii innych osób, (PP 4.6, 4.8)
- stosować odpowiednie formy grzecznościowe w rozmowie. (PP 4.9)

Tworzenie wypowiedzi pisemnych

Uczeń potrafi:

- wypełnić prosty formularz, wpisując dane o sobie,
- wykonać krótki opis ludzi, miejsc i zjawiska i czynności opierając się na obrazkach, (PP 5.1)
- opisywać bardzo krótkie wydarzenia życia codziennego opierając się na pisemnych lub wizualnych sugestiach na podstawie treści wcześniej ćwiczonych w mówieniu, (PP 5.2)
- napisać kilka zdań prezentując fakty z przeszłości i teraźniejszości na podstawie podanych notatek, (PP 5.3)

- tworzyć bardzo proste, krótkie opowiadania relacjonując wydarzenia z przeszłości, opierając się na pisemnych lub wizualnych sugestiach, na podstawie treści wcześniej ćwiczonych w mówieniu, (PP 5.4)
- w co najmniej jednym zdaniu wyrazić swoje opinie, poglądy i uczucia i w bardzo prosty sposób je uzasadnić, (PP5.5)
- w co najmniej jednym zdaniu - w bardzo prosty sposób- przedstawić opinie innych, (PP5.6)
- w co najmniej jednym zdaniu opisywać swoje intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość np. o wakacjach, (PP5.7)
- w bardzo prosty sposób opisywać doświadczenia swoje i innych, po uprzednim przygotowaniu materiału w mówieniu, (PP5.8)
- poprawnie przeliterować większość poznanych słów,
- poprawnie używać podstawowych zasad interpunkcji,
- złożyć życzenia urodzinowe, świąteczne itp. na kartce w stylu odpowiednim dla odbiorcy (PP 5.9).

Reagowanie na wypowiedzi

Uwaga: na tym poziomie uczeń potrzebuje czasu zanim będzie odpowiadać ustnie, jego rozmowa wymaga cierpliwości ze strony rozmówcy, który prawdopodobnie będzie musiał powtórzyć, prosić o powtórzenie i potwierdzenie.

Uczeń potrafi:

- zareagować w sytuacjach codziennych w celu uzyskania, udzielania, przekazania, lub odmowy udzielania informacji, choć popełnia błędy językowe,
- wziąć udział w krótkiej i prostej rozmowie na tematy życia codziennego i dobrze znane mu tematy, (PP6.1)
- stosować zapamiętane formuły aby rozpoczynać i kończyć rozmowę, (PP 6.2)
- stosować różne strategii komunikacyjne aby prowadzić rozmowę, (PP 6.2)
- stosować formy grzecznościowe adresując osób starszych, itp., (PP 6.3)
- uzyskać informacje, zadając pytanie, mimo że popełnia czasem błędy z do /szykiem wyrazów itp., (PP 6.4)
- przekazać proste informacje w formie zrozumiałej, stosując różne strategie kompensacyjne aby wypełnić luki w swoim zasobie językowym, (PP 6.4)
- prowadzić proste negocjacje z kolegami/ koleżankami np. o filmie, który będą oglądać, (PP 6.5)
- proponować, przyjmować i odrzucać propozycje i sugestie, (PP 6.6)
- prosić o pozwolenie, udzielić i odmawiać pozwolenia, (PP 6.7)
- wyrażać swoje opinie, intencje, preferencje i życzenia, pyta o opinie, preferencje i życzenia innych, zgadzać się, sprzeciwiać się, (PP 6.8)
- wyrażać swoje emocje, (PP 6.9)
- prosić o radę i udzielać jej, (PP 6.10)
- prosić, podziękować, zgodzić się na coś lub odmówić wykonania prośby, (PP 6.11)

- wyrażać skargę, przeprosza, przyjmować przeprosiny, (PP 6.12)
- wyrazić potrzebę objaśnienia i poprosić o powtórzenie. (PP 6.13)

Przetwarzanie wypowiedzi

Uczeń potrafi:

- przekazać po angielsku informację o materiałach wizualnych np. symbole na WC, znaki drogowe itp., (PP8.1)
- przekazać po polsku główne myśli tekstu słuchanego lub czytanego po angielsku, (PP8.2)
- przekazać po angielsku kilka zdań o krótkim tekście przeczytanym w języku polskim, np. informacji o mieście. (PP 8.3)

5.1.2. Koniec etapu III.1: poziom III.1 pełny

Znajomość środków językowych (PPI)

Uczeń potrafi:

- dobrze opanować podstawowe struktury dla wyrażenia teraźniejszości, przeszłości i przyszłości, formy twierdzące, pytające i przeczące, w wypowiedzi ustnej i pisemnej,
- dysponować bogatym zasobem słownictwa dotyczącego codziennych tematów i sytuacji, zgodnym z katalogiem tematów określonych w podstawie programowej,
- poprawić często popełniane błędy gramatyczne i ortograficzne,
- rozpoznać i poprawnie stosować struktury gramatyczne niezbędne do skutecznej komunikacji w typowych sytuacjach codziennych, zgodnie z katalogiem tematów określonych w podstawie programowej.

Rozumienie wypowiedzi ustnych

Uczeń potrafi:

- zrozumieć i reagować na polecenia nauczyciela, (PP 2.1)
- zrozumieć ogólny sens krótkich wysłuchanych wypowiedzi, (np. komunikatów, instrukcji, dialogów, tekstów narracyjnych), tzn. o czym jest tekst, wywnioskować ogólne znaczenie i sens na podstawie znanych słów i wyrazów, (PP 2.2)
- ogólnie określić temat dyskusji, prowadzonej na znane tematy powoli i w sposób jasny, (PP 2.2)
- zrozumieć ogólny sens nagranej wypowiedzi rodzimych użytkowników języka angielskiego na tematy codzienne, gdy mówią oni wyraźnie, (PP 2.2)
- wyszukać i zidentyfikować określoną informację w zdaniach i dialogach; sprawdzić czy podana informacja jest w tekście i czy jest prawidłowa czy też nie; wybrać informacje, które pasują do usłyszanych fragmentów lub wyselekcjonować odpowiednio informacje z tekstu słuchanego, (PP2.3)
- określać typ tekstu (np. reklama, rozmowa, wykład itd.), (PP 2.4)
- określać intencję nadawcy/autora tekstu, (PP2.4)
- zrozumieć gdzie, kiedy i w jakiej sytuacji tekst słuchany ma miejsce i kim są rozmówcy, (PP 2.5)
- rozróżnić styl oficjalny i nieoficjalny wypowiedzi. (PP2.6)

Rozumienie wypowiedzi czytanych

Uczeń potrafi:

- zrozumieć ogólny sens krótkiego tekstu dotyczącego wydarzeń, problemów, postaci, przedmiotów - typu ogłoszenie, instrukcja, prosty artykuł, list lub inny tekst informacyjny lub narracyjny, (PP 3.1)
- zrozumieć najczęściej używane oznaczenia w miejscach publicznych np. napisy na ulicach, w restauracjach, szkołach, na dworcu, (PP 3.1)
- zrozumieć ogólny sens poszczególnych części tekstu, (PP 3.2)
- wyszukać i zidentyfikować określoną informację w tekście; sprawdzić czy podana informacja jest w tekście i czy jest prawidłowa czy nie; wybrać informację, która pasuje do czytanego fragmentu lub wyselekcjonować odpowiednio informacje z tekstu czytanego, (PP3.3)
- wyszukiwać informację w Internecie lub innych źródłach po angielsku i wyselekcjonować ją odpowiednio, (PP 11)
- wyszukiwać w prostych materiałach codziennych (np. w rozkładach jazdy, reklamach, broszurach) konkretne informacje oraz znaleźć i wybrać potrzebne dane, (PP 3.3)
- określać intencje autora tekstu, w jakim celu tekst został napisany, (PP 3.4)
- określić okoliczności, czas, miejsce i osoby, które są opisane w tekście, (PP 3.5)
- rozpoznać relacje między poszczególnymi częściami tekstu aby ustalić kolejność zdarzeń, i logiczną całość, (PP 3.6)
- uzupełnić brakujące informacje, lub fragmenty, wyselekcjonować odpowiednie z kilku możliwych, wyrazy lub zdania, aby stworzyć logiczny i spójny tekst. (PP 3.2, 3.6)

Tworzenie wypowiedzi ustnych

Uczeń potrafi:

- wymawiać większość pojedynczych dźwięków na tyle wyraźnie, by być zrozumianym,
- wyrazić znaczenie posługując się intonacją,
- opisywać w prosty sposób co widzi na obrazku, na zdjęciu (osoby, miejsca, czynności, zjawiska, przedmioty), (PP 4.1)
- odpowiedzieć w prosty sposób o przebiegu wydarzenia życia codziennego, (PP 4.2)
- przedstawić fakty z przeszłości i teraźniejszości np. podczas przygotowana prezentacja, (PP 4.3)
- relacjonować wydarzenia z przeszłości, używając rozmaitych strategii dla podtrzymania płynności wypowiedzi, np. parafrazując, przekształcając, (PP 4.4)
- wyrażać i uzasadnić swoje opinie, poglądy i uczucia w prosty sposób np. na podstawie ilustracji, krótkiego artykułu lub piosenki, (PP4.5)
- przedstawiać opinie innych osób np. prezentując wyniki sondażu klasowego, (PP 4.6)
- opisywać swoje intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość np. dot. dalszej edukacji, ambicji, wymarzonych podróży itp., (PP 4.7)
- opisywać doświadczenia swoje i innych stosując rozmaite strategie przekazywania wiadomości, (PP 4.8)
- stosować oficjalny styl wypowiedzi w przygotowanej prezentacji np. dla publiczności. (PP 4.9)

Tworzenie wypowiedzi pisanych

Uczeń potrafi:

- wypełnić prosty kwestionariusz osobowy, (PP 5.1)
- opisać w prosty sposób osoby, przedmioty, miejsca i czynności pokazywane na obrazku, (PP 5.1)
- napisać krótki list do kolegi o codziennych czynnościach, o miejscu zamieszkania, o szkole, o rodzinie, o swoich zainteresowaniach, (PP 5.2)
- przedstawić fakty z przeszłości i teraźniejszości, np. prezentując informacje w ramach projektu na plakacie lub stronie internetowej, (PP 5.3)
- napisać proste, krótkie opowiadanie, relacjonując wydarzenie z przeszłości na podstawie notatki, obrazka itp., (PP 5.4)
- napisać notatkę, np. w pamiętniku, opisując w prosty sposób zdarzenia i uczucia, (PP 5.5)
- przedstawić opinie innych np. w raporcie o sondażu klasowym, (PP 5.6)
- opisywać intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość np. w liście do kolegi lub koleżanki, (PP5.7)
- opisywać doświadczenia swoje i innych np. opisując kilka zdań o wakacjach, koncercie, wycieczce itp., (PP 5.8)
- napisać pozdrowienia lub życzenia, stosując odpowiedni styl, (PP 5.9)
- napisać krótkie zaproszenie lub podziękowanie, stosując odpowiedni styl, (PP 5.9)
- poprawnie przeliterować większość poznanych słów,
- poprawnie używać zasad pisowni oraz interpunkcji,
- ustalić kolejność zdarzeń, i logiczną całość, (PP 3.6)
- uzupełnić brakujące informacje, lub fragmenty, wyselekcjonować odpowiednie wyrazy lub zdania z kilku możliwych, aby stworzyć logiczny i spójny tekst. (PP 3.2, 3.6)

Reagowanie na wypowiedzi

Uczeń potrafi:

- brać udział w krótkich rozmowach na znane mu tematy, (PP 6.1)
- nawiązać kontakty, przedstawić się, przywitać i pożegnać, dziękować i odpowiednio reagować, (PP6.1, 6.11)
- rozpoczynać, podtrzymać i zakończyć rozmowę w celu uzyskania, udzielenia, przekazania lub odmowy udzielenia informacji i odpowiednio reagować, (PP 6.2, 6.4)
- porozumieć się skutecznie w typowych codziennych sytuacjach np. zakupy, podróże, (PP 6.4)
- udzielać prostych wskazówek i instrukcji i odpowiednio zareagować, (PP 6.4)
- porozumieć się bezpośrednio i wymienić informacje dotyczące codziennych potrzeb, prowadząc proste negocjacje np. o terminie wykonania zadania, (PP 6.5)
- proponować, przyjmować i odrzucać propozycje i sugestie, (PP 6.6)
- prosić o pozwolenie, udzielić i odmawia pozwolenia, (PP 6.7)

- wyrażać swoje opinie, intencje, preferencje i życzenia, pyta o opinie, preferencje i życzenia innych, zgadzać się, sprzeciwiać się, (PP 6.8)
- wyrażać uczucia, opinie i własne poglądy na codzienny temat w prosty sposób, (PP6.8, 6.9)
- prosić o radę i udzielać jej, (PP 6.10)
- prosić o coś oraz zgodzić się na prośbę lub odmówić prośbie, (6.11)
- wyrażać skargę, przeprosić i właściwie odpowiadać, (PP 6.12)
- poprosić o powtórzenie i wyjaśnienie. (PP 6.13)

Przetwarzanie wypowiedzi

- przekazać po angielsku informację o materiałach wizualnych np. symbole na WC, mapach itp., (PP8.1)
- przekazać po polsku główne myśli tekst autentycznego słuchanego lub czytanego po angielsku, (PP8.2)
- przekazać po angielsku kilka zdań o krótkiego tekstu przeczytanego w języku polskim, np. informacji o mieście, (PP 8.3)
- wyrazić po angielsku reakcję na sytuacje codzienne opisane po polsku, np. tłumacząc sens napisu, menu, instrukcje itd., (PP 8.3)
- wyrazić po angielsku lub po polsku, zależnie od potrzeby, kilka zdań na temat różnic zachowania w danej sytuacji, dotyczących zasad kulturowych, (PP8.2, 8.3)
- przekazać krótką informację podaną po angielsku osobie, która nie rozumie tego języka, (PP8.2, 8.3)
- poprosić o wyjaśnienie i pośredniczyć pomiędzy osobą - mówiąc po angielsku, której chce przekazać krótką informację, a osobą, która nie rozumie tego języka. (PP8.2, 8.3)

5.2. Sposoby oceniania

Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej, określonej w odrębnych przepisach, i realizowanych w szkole programów nauczania, uwzględniających tę podstawę. (Roz. MEN z dnia 30.04.2007 r. w sprawie warunków i sposobów oceniania... Dz. Ust. Nr 83 Poz. 562)

Proponuje się dwa rodzaje oceniania: bieżące i okresowe.

5.2.1. Ocenianie bieżące

Ocenianie bieżące dostarcza informacji o rozwoju ucznia, jego aktywności i osiągnięciach w zakresie języka angielskiego w ciągu semestru.

Cele:

- pomóc uczniom rozpoznać i zrozumieć swoje mocne i słabe punkty i dać im jasne wskazówki, nad czym powinni więcej pracować,
- przekazać rodzicom / opiekunom informację o postępach ucznia, jego mocnych i słabych stronach, a także wskazać, w jaki sposób uczeń powinien pracować, by osiągnąć poprawę,
- dać nauczycielowi informację zwrotną na temat efektywności jego nauczania, właściwego doboru materiałów itp. oraz pomóc w adaptowaniu planu nauczania, jeśli zachodzi taka potrzeba.

Patrz również przykład raportu w 5.4.

5.2.2. Ocenianie okresowe

Ocenianie okresowe to opis rozwoju ucznia, jego aktywności i osiągnięć pod koniec semestru, roku szkolnego lub etapu.

Cele:

- przekazać uczniowi, rodzicom/prawnym opiekunom i nauczycielom obraz postępów, aktywności i osiągnięć w języku angielskim pod koniec pewnej części programu nauki,
- dostarczyć informacji nauczycielowi odpowiedzialnemu za następny etap nauki.

Każda szkoła posiada swój własny wewnętrzny system oceniania (WSO), a w nim zasady oceniania języków obcych. Szkolny zespół nauczycieli języków obcych opracowuje jednolity system dla wszystkich języków. Określa on, w jaki sposób różne aspekty programu nauczania (gramatyka, słownictwo, sprawności czytania, słuchania, pisanie i mówienia są testowane), jaki wpływ ma każdy aspekt na ocenę okresową (np. słuchanie obejmuje 10%, czytanie 20% itd.), liczbę i terminy testów, kryteria oceniania dla zadań otwartych oraz system przeliczania punktów na oceny. Na podstawie WSO każdy nauczyciel przygotowuje swój szczegółowy plan oceniania dla danej klasy. Informacja o wymaganiach edukacyjnych i planie oceniania semestralnego jest przekazana uczniom i rodzicom (opiekunom) na początku roku szkolnego, aby cele i zasady oceniania były od początku jasne.

5.3. Planowanie technik oceniania i wystawiania stopni

Organizacja swojego warsztatu pracy związanego z ocenianiem

Pamiętajmy, że ocenianie powinno być obiektywne, trafne, rzetelne i wykonalne w praktyce. Uczeń musi rozumieć każdą oceną, którą uzyskuje, wiedząc za co i po co jest oceniony i jakie ta ocena ma znaczenie. Musimy także być w stanie uzasadnić ocenę rodzicom (prawnym opiekunom). Wymaga to od nauczyciela dobrej organizacji warsztatu pracy. Zawiera on następujące elementy:

- podstawę programową,
- program nauczania,
- wymagania edukacyjne dla ocen śródrocznych i rocznych,
- kryteria oceniania,
- plan wynikowy,
- zorganizowany „bank” wszystkich testów, „kartkówek” i innych form prac pisemnych planowanych dla uczniów podczas roku szkolnego, włącznie z kluczami i system punktowania,
- jasny system notowania ocen, z wyjaśnieniem za co każda jest wystawiona i jak ją uzasadnić (np. z wykorzystaniem numerowania i indeksowania).

Mając podobny system nauczyciel jest w stanie spokojnie znaleźć odpowiednie wyjaśnienie, żeby uzasadnić i wytłumaczyć ocenę w razie potrzeby.

Planując formy i oceniania i opracowując testy warto zadać sobie następujące pytania:

5.3.1. Co chcę sprawdzić?

Oceniając postępy ucznia w kierunku uzyskania poziomów osiągnięć, należy oceniać wszystkie aspekty programu nauczania (patrz 3. Treści nauczania).

Proponujemy, by testując na tym etapie nauczanie języka, jednakowo traktować wszystkie aspekty programu nauczania (patrz 3. Treści nauczania).

Nauczyciel, chcąc w sposób prawidłowy wywiązać się z obowiązku realizacji podstawy programowej, powinien w sposób systematyczny kontrolować realizowane na lekcjach treści nauczania. Z pewnością pomocne tu będą: prawidłowo przygotowany rozkład materiału na cały rok szkolny, zamieszczone w Oxford Gimnazjum Expert listy funkcji językowych, a także tematyka wraz z zakresem słownictwa.

5.3.2. Dlaczego chcę to sprawdzić?

Aby ocenić postępy poszczególnych uczniów i ustalić obszary, które wymagają pracy wyrównawczej i pomocy.

Aby ocenić postępy klasy i odnotować je w dzienniku.

5.3.3. W jaki sposób to sprawdzę?

Zgodnie z koncepcją niniejszego programu oraz wytycznymi nowej podstawy programowej uczniowie będą uczyć się j. angielskiego w grupach o trzech różnych poziomach zaawansowania.

W jaki sposób zatem sprawdzić poziom umiejętności i dobrać ich do odpowiedniej grupy?

Najprostszym sposobem wydaje się przeprowadzenie testu diagnozującego „na wejściu” w klasie pierwszej na początku września. Test taki powinien zawierać ćwiczenia sprawdzające poziom umiejętności uczniów zdobytych w szkole podstawowej.

Przykładem takiego testu może być test poziomujący do podręcznika *New English Plus 2* (Ben Wetz, James Styring, Nicholas Tims, Jenny Quintana, Alicja Gałązka, OUP). Test jest dostępny na stronie www.elt/oup.com.

Zakładamy, że uczniowie w sposób płynny będą mogli na początku każdego, kolejnego roku szkolnego przejść do grupy wyższej bądź niższej w zależności od uzyskanych efektów pracy i postępów w nauce. Korzystając z techniki testowania i konstruując testy samodzielnie proponujemy, aby zawierały one następujące formy ćwiczeń w wymienionych obszarach (zgodnie ze standardami egzaminacyjnymi):

1. Słuchanie

Ćwiczenia oparte na tekstach typu komunikaty, instrukcje, dialogi, teksty narracyjne:

- Test wyboru np. jeden obrazek z spośród trzech

Ćw. 3b str. 19 Oxford Gimnazjum Expert with Practice Tests

- Test typu prawda – fałsz

Ćw. 4 str. 27 Oxford Gimnazjum Expert with Practice Tests

- Uzupełnianie brakujących informacji (luki)

Ćw. 4c, 5 str. 23 Oxford Gimnazjum Expert with Practice Tests

- Dopasowanie wypowiedzi do odpowiednich osób, miejsc, sytuacji

Np. *ćw. 5 str. 7 - Oxford Gimnazjum Expert with Practice Tests*

2. Czytanie

Ćwiczenia oparte na krótkich tekstach (artykuł, notatka, e-mail, wiadomość, komunikat):

- Test wyboru

Ćw. 3 str. 56 Oxford Gimnazjum Expert with Practice Tests

- Dobieranie np. nagłówków, tytułów, fragmentów tekstów do luk, napisów do miejsc

Ćw. 4 str. 60 Oxford Gimnazjum Expert with Practice Tests

Ćw. 6 str. 60 Oxford Gimnazjum Expert with Practice Tests

- Układanie części tekstu w odpowiedniej kolejności

Ćw. 4 str. 56 Oxford Gimnazjum Expert with Practice Tests

- Test typu prawda-fałsz

Ćw. 2 str. 48 Oxford Gimnazjum Expert with Practice Tests

3. Funkcje językowe, słownictwo i gramatyka

Ćwiczenia oparte na krótkich tekstach lub dialogach:

- Test luk sterowanych
Ćw. 1 str. 31 *Oxford Gimnazjum Expert with Practice Tests*
Ćw. 5 str. 53 *Oxford Gimnazjum Expert with Practice Tests*
- Test luk otwartych
- Uzupełnianie luk wyrazami w odpowiedniej formie
Ćw.5 str. 30 (uzupełnij email podanymi czasownikami w Simple Past) – *Oxford Gimnazjum Expert with Practice Tests*

4. Reagowanie językowe

Ćwiczenia sprawdzające umiejętność reagowania w codziennych sytuacjach:

- Zadania wielokrotnego wyboru, w których uczeń dobiera najlepiej pasującą reakcję do danej sytuacji

Ćw. 6 str. 49
- Dobieranie odpowiedzi do pytań
Ćw. 4 str. 53

Ponadto, wskazane jest sprawdzenie umiejętności mówienia poprzez ćwiczenia typu: opisywanie obrazka, udzielanie odpowiedzi do pytań dotyczących ilustracji (ćw. 5 str 29 – *Repetitorium*), odgrywanie mini dialogów w oparciu o podane sytuacje (ćw. 6 str 23- *Repetitorium*).

Test – **jednakowy** dla wszystkich trzech grup zaawansowania opracowujemy na koniec każdego roku szkolnego, czyli pod koniec klasy pierwszej i drugiej. Powinien on zawierać zadania o różnym stopniu trudności (na poziomie I, II, III), tak aby nauczyciel mógł zdiagnozować poziom umiejętności uczniów. Istotne jest, aby pierwsza część testu zawierała ćwiczenia na poziomie I we wszystkich zakresach podstawy, druga część – ćwiczenia na poziomie II, ostatnia – na poziomie III. Zakładamy, że słabsi uczniowie nie będą w stanie wykonać całego testu.

Proponujemy aby uczniowie, którzy osiągną wynik 80 % i wyższy z początkiem roku szkolnego uczyli się w grupie wyższej – odpowiednio II lub III. Natomiast ci, których wynik był niższy niż 40% i osiągnęli słabe wyniki w całym roku szkolnym, powinni się znaleźć w grupie niższej, odpowiednio II i I.

Techniki kontroli

Testy powinny zawierać różnorodne ćwiczenia i techniki znane uczniom. Eliminuje się dzięki temu możliwość błędów z powodu niezrozumienia zadania.

Poniżej zawarte są wskazówki, co i w jaki sposób można sprawdzić w ramach poszczególnych aspektów programu nauczania.

Słownictwo

Co można sprawdzić...

- umiejętność radzenia sobie w codziennych, sytuacjach,
- umiejętność radzenia sobie z tematami bardziej abstrakcyjnymi i złożonymi,
- odpowiedni dobór słownictwa,
- świadomość rejestru,
- zakres słownictwa.

Jak można to sprawdzić...

- rozróżnianie często mylonych wyrazów
- rozróżnianie użycia nieoficjalnego / neutralnego / oficjalnego,
- uzupełnianie luk,
- rozpoznawanie rodzin wyrazów,

- rozpoznawanie zestawów wyrazów,
- rozpoznawanie wyrazów tzw. 'fałszywych przyjaciół' (*false friends*),
- pytania wielokrotnego wyboru (2/3/4 opcje),
- rozpoznawanie prawidłowej pisowni,
- zrozumienie związków wyrazowych,
- stosowanie języka funkcjonalnego uzupełnianie luk w tekście formowanie / budowanie wyrazów.

Gramatyka

Co można sprawdzić...

- poprawność,
- podstawowe struktury,
- spójność,
- struktury złożone,
- formy pytające i przeczenia,
- czasy,
- szyk wyrazów.

Jak można to sprawdzić?

- uzupełnianie luk w tekście,
- poprawianie błędów,
- wstawianie brakujących wyrazów,
- odszukiwanie zbędnych wyrazów,
- odszukiwanie brakujących wyrazów,
- pytania wielokrotnego wyboru (2/3/4 opcje),
- korekta tekstu,
- transformacje:
 - uzupełnianie luk,
 - kończenie zdań,
 - kluczowe słowo.

Słuchanie

Co można sprawdzić...

- zdolność zrozumienia nauczyciela / kolegów / nagranych materiałów,
- wydobywanie informacji,
- rozpoznawanie kontekstu,
- rozpoznawanie najważniejszych zagadnień,
- rozpoznawanie osoby mówiącej/uczuć,
- rozpoznawanie punktów widzenia, np. pytania wielokrotnego wyboru (2/3/4 opcje),
- rejestr, np. formalny / neutralny / nieformalny.

Jak można to sprawdzić...

- wielokrotne dopasowywanie, np. 'kto, co powiedział',
- zaznaczanie odpowiedzi w okienku,
- pytania typu prawda/fałsz,
- wypełnianie formularzy,
- numerowanie,
- porządkowanie,
- ranking,
- kończenie zdań,
- rozróżnianie dźwięków,
- wykorzystanie nagrań jako bodźca,
- przekształcanie zasłyszanej informacji w formę pisemną,
- rozróżnianie intonacji wznoszącej i opadającej.

Mówienie

Co można sprawdzić...

- umiejętność parafrazowania,
- umiejętność wyrażania punktu widzenia,
- umiejętność dłuższej wypowiedzi bez przerywania,

- umiejętność organizowania myśli w sposób spójny,
- poprawność,
- umiejętność współpracy,
- umiejętność wymiany informacji o sobie,
- płynność,
- komunikację interaktywną,
- zdolności negocjacyjne,
- wymowę: dźwięki oraz akcent, rytm i intonację,
- zasób struktur i słownictwa,
- rejestr.

Jak można to sprawdzić...

- dobieranie odpowiednich odpowiedzi,
- dobieranie właściwej intonacji,
- opisywanie przedmiotów bez nazywania ich (parafrazowanie),
- opisywanie ludzi / miejsc / zdarzeń,
- uzupełnianie luk,
- praca w grupach,
- rozpoznawanie podobnych dźwięków,
- ćwiczenia na luki informacyjne,
- ćwiczenia wielokrotnego wyboru (2/3/4 opcje),
- praca w parach,
- rozwiązywanie problemów,
- scenki,
- kończenie zdań,
- krótkie wypowiedzi,
- krótkie pogadanki.

Czytanie

Co można sprawdzić...

- rozpoznawanie najważniejszych informacji,
- rozpoznawanie istotnych informacji,
- rozumienie przesłania/znaczenia napisanego tekstu,
- pojmowanie istoty spójności,
- zrozumienie konkluzji.

Jak można to sprawdzić...

- dobieranie odpowiednich łączników,
- pytania na zrozumienie,
- poprawianie błędnych informacji,
- nadawanie tekstowi tytułu,
- ćwiczenia na luki informacyjne, np. brakujące zdania lub akapity,
- czytanie niekompletne (*jigsaw*),
- dopasowywanie informacji do obrazków,
- pytania wielokrotnego wyboru (2/3/4 opcje),
- tytuły akapitów,
- wiązanie danych uzupełniających z odpowiednią informacją,
- kończenie zdań,
- podsumowanie głównych myśli,
- streszczanie w zdaniach,
- pytania typu prawda/fałsz.

Pisanie

Co można sprawdzić...

- zdolność przekazywania informacji,
- zdolność przekazywania informacji o sobie,
- zdolność opisywania ludzi / miejsc / zdarzeń,
- opis obrazka,
- umiejętność używania czasów w narracji,
- poprawność,
- spójność,

- porządkowanie myśli i idei.
- pisownię

Jak można to sprawdzić...

- uzupełnianie środka opowiadania,
- wskazanie odbiorcy tekstu,
- listy nieformalne,
- mini-dialogi,
- notatki sporządzone na podstawie dłuższego tekstu pisanego,
- pocztówki,
- sprawozdania,
- uzupełnianie zdań / akapitów / opowiadań,
- krótkie opowiadania,
- zadania oparte na realiach.

Ocenianie zintegrowane

Od czasu do czasu nauczyciel może potrzebować sprawdzenia więcej niż jednej sprawności jednocześnie. Poniżej zawarte są pomysły zadań pozwalających na zintegrowane ocenianie. Dla każdego z zadań powinno się ustalić kryteria oceny:

- opis jednej lub kilku postaci z wybranej lektury w wersji uproszczonej: prezentacja ustna, wykonanie plakatu z elementami wizualnymi, odegranie scenki itp.,
- opis wydarzeń z opowiadania lub lektury w wersji uproszczonej; prezentacja pisemna lub wizualna, odegranie scenki itp.,
- omówienie lektury skierowane do kolegów,
- zadania związane z dyktandem (słuchanie, pisanie, czytanie) (tekst czytany przez nauczyciela lub nagrany),
- praca projektowa: prezentacje ustne i/ lub pisemne; oceniając należy brać pod uwagę zarówno produkt (kończącą prezentację), jak i proces przygotowania, np. wykorzystanie źródeł, współpracę w grupie, podział ról itp.,
- stworzone przez uczniów inscenizacje i dialogi przygotowane wcześniej i przedstawione na lekcji.

5.3.4. W jaki sposób wystawię oceny?

Jeśli oceny, np. za obiektywny test słownictwa, wyrażone są procentami, można je przelożyć na stopnie. W ramach WSO każda szkoła posiada własny system przeliczania ocen, który obowiązuje w danej szkole.

Przykładowe przeliczenie wygląda następująco:

Procenty Stopnie

100% - 85%	5
84% - 70 %	4
69% - 55%	3
54% - 40%	2
39% - 0%	1

Wynik niższy, tzn. od 39% w dół, oznacza brak zaliczenia. Ocenę 6 można przyznać za wykonanie nieobowiązkowych, dodatkowych zadań. Gramatykę i słownictwo można sprawdzić w sposób godny zaufania używając testów obiektywnych.

Poniższe kryteria mogą zostać użyte do oceny testów i wystawienia uczniom stopni odzwierciedlających ich umiejętności. W zależności od zadania mają zastosowanie niektóre tylko z wymienionych punktów poszczególnych kryteriów. Aby uzyskać pełny obraz, wskazane jest, by nauczyciel wykorzystał jak najwięcej tych, które są istotne dla zadania.

Kryteria oceny powinny być używane w połączeniu z treściami nauczania (patrz 3.) oraz odpowiednim poziomem osiągnięć (pełny lub podstawowy, patrz 5.1.).

Skala ocen

Znajomość środków językowych

5

Uczeń potrafi:

- dobrze opanować podstawowe struktury dla wyrażenia teraźniejszości, przeszłości i przyszłości, formy twierdzące, pytające i przeczące, w odpowiedzi ustne i pisemne
- dysponować bogatym zasobem słownictwa dotyczącego codziennych tematów i sytuacji, zgodny z katalogiem tematów określonym w podstawie programowej
- poprawić często popełniane błędy gramatyczne i ortograficzne.
- rozpoznać i poprawnie stosować struktury gramatyczne niezbędne do skutecznej komunikacji w typowych sytuacjach codziennych, zgodny z katalogiem tematów określonym w podstawie programowej

Rozumienie wypowiedzi czytanych

5

Uczeń potrafi:

- zrozumieć ogólny sens krótkiego tekstu dotyczącego wydarzeń, problemów, postaci, przedmiotów - typu ogłoszenie, instrukcje, prosty artykuł, list lub inny tekst informacyjny lub narracyjny,
- zrozumieć najczęściej używane oznaczenia w miejscach publicznych np. napisy na ulicach, w restauracjach, szkołach, na dworcu.
- zrozumieć ogólny sens poszczególnych części tekstu,
- wyszukać i zidentyfikować określoną informację w tekście; sprawdzić czy podana informacja jest w tekście i czy jest prawidłowa czy nie; wybrać informację, która pasuje do czytanego fragmentu lub wyselekcjonować odpowiednio informacje z tekstu czytanego,
- wyszukiwać informację w Internecie lub innych źródłach po angielsku i wyselekcjonować ją odpowiednio
- wyszukiwać w prostych materiałach codziennych (np. w rozkładach jazdy, reklamach, broszurach) konkretne informacje oraz znaleźć i wybrać potrzebne dane,
- określać intencje autora tekstu, w jakim celu tekst został napisany,
- określić okoliczności, czas, miejsce i osoby, które są opisane w tekście,
- rozpoznać relacje między poszczególnymi częściami tekstu, aby ustalić kolejność zdarzeń i logiczną całość,
- uzupełnić brakujące informacje lub fragmenty, wyselekcjonować odpowiednie z kilku możliwych wyrazy lub zdania, aby stworzyć logiczny i spójny tekst,

Tworzenie wypowiedzi ustnych

5

Uczeń potrafi:

- wymawiać większość pojedynczych dźwięków na tyle wyraźnie, by być zrozumianym,
- wyrazić znaczenie posługując się intonacją,
- opisywać w prosty sposób co widzi na obrazku, na zdjęciu (osoby, miejsca, czynności, zjawiska, przedmioty),
- odpowiedzieć w prosty sposób o przebiegu wydarzenia życia codziennego,

- przedstawić fakty z przeszłości i teraźniejszości np. podczas przygotowania prezentacji, relacjonować wydarzenia z przeszłości używając rozmaitych strategii dla podtrzymania płynności wypowiedzi, np. parafrazując, przekształcając,
- wyrażać i uzasadnić swoje opinie, poglądy i uczucia w prosty sposób np. na podstawie ilustracji, krótkiego artykułu lub piosenki
- przedstawia opinie innych osób np. prezentując wyniki sondażu klasowego
- opisywać swoje intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość np. o dalszą edukację, ambicje, wymarzoną podróż itp.
- opisywać doświadczenia swoje i innych stosując rozmaite strategie dla przekazywania wiadomości
- stosować formalny styl wypowiedzi w przygotowanej prezentacji np. dla publiczności

Tworzenie wypowiedzi pisanych

5

Uczeń potrafi:

- wypełnić prosty kwestionariusz osobowy,
- opisać w prosty sposób osoby, przedmioty, miejsca i czynności pokazywane na obrazku,
- napisać krótki list do kolegi o codziennych czynnościach, o miejscu zamieszkania, o szkole, o rodzinie, o swoich zainteresowaniach,
- przedstawić fakty z przeszłości i teraźniejszości np. prezentując informacje w ramach projektu na plakacie lub stronie internetowej,
- napisać proste, krótkie opowiadanie relacjonujące wydarzenie z przeszłości na podstawie notatki, obrazka itp.,
- napisać notatkę, np. w pamiętniku, opisując w prosty sposób zdarzenia i uczucia,
- przedstawić opinie innych np. w raporcie z sondażu klasowego,
- opisywać intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość np. w liście do kolegi/koleżanki,
- opisywać doświadczenia swoje i innych np. pisząc kilka zdań o wakacjach, koncercie, wycieczce itp.,
- napisać pozdrowienia lub życzenia, stosując odpowiedni styl,
- napisać krótkie zaproszenie lub podziękowanie, stosując odpowiedni styl,
- poprawnie przeliterować większość poznanych słów,
- poprawnie używać zasad pisowni oraz interpunkcji.

Reagowanie na wypowiedzi

5

Uczeń potrafi:

- brać udział w krótkich rozmowach na znane mu tematy,
- nawiązać kontakty, przedstawić się, przywitać i pożegnać, dziękować i odpowiednio reagować,

- rozpoczynać, podtrzymać i zakończyć rozmowę w celu uzyskania, udzielanie, przekazania, lub odmowy udzielania informacji i odpowiednio reagować,
- porozumieć się skutecznie w typowych codziennych sytuacjach np. zakupy, podróże,
- udzielać prostych wskazówek i instrukcji i odpowiednio reagować,
- porozumieć się bezpośrednio i wymienić informacje dotyczące codziennych potrzeb, prowadząc proste negocjacje np. o terminie wykonanie zadania
- proponować, przyjmować i odrzucać propozycje i sugestie,
- prosić o pozwolenie, udzielić i odmawiać pozwolenia
- wyrażać swoje opinie, intencje, preferencje i życzenia, pytać o opinie, preferencje i życzenia innych, zgadzać się, sprzeciwiać się
- wyrażać uczucia, opinie i własne poglądy na codzienny tematy w prosty sposób.
- prosić o radę i udzielać rady
- prosić o coś oraz zgodzić się na prośbę lub odmówić prośbie
- wyrażać skargę, przeprosić i właściwie odpowiadać,
- poprosić o powtórzenie i wyjaśnienie,

Przetwarzanie wypowiedzi

5

Uczeń potrafi:

- przekazać po angielsku informację o materiałach wizualnych np. symbole na WC, mapach itp.
- przekazać po polsku główne myśli tekstu autentycznego, słuchanego lub czytanego po angielsku
- przekazać po angielsku kilka zdań na temat krótkiego tekstu przeczytanego w języku polskim, np. informacji o mieście
- wyrazić po angielsku reakcję na sytuacje codzienne opisane po polsku, np. tłumacząc sens napisu, menu, instrukcje itd.
- wyrazić po angielsku lub po polsku, zależnie od potrzeby, kilka zdań na temat różnic zachowania w danej sytuacji, dotyczących zasad kulturowych
- przekazać krótką informację podaną po angielsku osobie, która nie rozumie tego języka
- poprosić o wyjaśnienie i pośredniczyć pomiędzy osobą - mówiąc po angielsku, której chce przekazać krótką informację, a osobą, która nie rozumie tego języka

Znajomość środków językowych

4

Uczeń potrafi:

- dobrze opanować podstawowe struktury dla wyrażenia teraźniejszości, przeszłości i przyszłości, formy twierdzące, pytające i przeczące, w odpowiedziach ustnych i pisemnych, choć może lepiej ustnie, niż pisemnie. Podczas odpowiedzi ustnej popełnia błędy, ale częściowo jest w stanie je poprawiać.

- dysponować adekwatnym zasobem słownictwa dotyczącego codziennych tematów i sytuacji, zgodnym z katalogiem tematów określonych w podstawie programowej
- poprawić większość często popełnianych błędów gramatycznych i ortograficznych.
- rozpoznać i poprawnie stosować struktury gramatyczne niezbędne do skutecznej komunikacji w typowych sytuacjach codziennych, zgodnych z katalogiem tematów określonych w podstawie programowej

Rozumienie wypowiedzi ustnych

4

Uczeń potrafi:

- zrozumieć i reagować na polecenia nauczyciela,
- zrozumieć ogólny sens krótkich wysłuchanych wypowiedzi, (np. komunikatów, instrukcji, dialogów, tekstów narracyjnych), tzn. o czym jest tekst, wywnioskować ogólne znaczenie i sens na podstawie znanych słów i wyrazów,
- ogólnie określić temat dyskusji, prowadzonej na znane tematy powoli i w sposób jasny,
- wyszukać i zidentyfikować większość określonych informacji w zdaniach i dialogach; sprawdzić czy podana informacja jest w tekście i czy jest prawidłowa czy też nie; zazwyczaj potrafi wybrać informacje, które pasują do usłyszanych fragmentów lub wyselekcjonować odpowiednio informacje z tekstu słuchanego,
- określać typ tekstu (np. reklama, rozmowa, wykład itd.)
- określać intencję nadawcy/autora tekstu
- zrozumieć gdzie, kiedy i w jakiej sytuacji tekst słuchany ma miejsce i kim są rozmówcy,
- rozróżnić styl oficjalny i nieoficjalny wypowiedzi

Rozumienie wypowiedzi czytanych

4

Uczeń potrafi:

- zrozumieć ogólny sens prostego krótkiego tekstu dotyczącego wydarzeń, problemów, postaci, przedmiotów - typu ogłoszenie, instrukcje, prosty artykuł, list lub inny tekst informacyjny lub narracyjny,
- zrozumieć najczęściej używane oznaczenia w miejscach publicznych np. napisy na ulicach, w restauracjach, szkołach, na dworcu.
- wyszukiwać w Internecie lub w innych źródłach anglojęzycznych, i wyselekcjonować odpowiednio informację
- zrozumieć ogólny sens poszczególnych części, logiczne/ chronologiczne układanie tekstu,
- wyszukać i zidentyfikować określoną informację w tekście; sprawdzić czy podana informacja jest w tekście i czy jest prawidłowa czy nie; wybrać informację, która pasuje do czytanego fragmentu lub wyselekcjonować odpowiednio informacje z tekstu czytanego,
- wyszukiwać w prostych materiałach codziennych (np. w rozkładach jazdy, reklamach, broszurach) konkretne informacje oraz znaleźć i wybrać potrzebne dane,
- określać intencje autora tekstu, w jakim celu tekst został napisany,

- określić okoliczności, czas, miejsce i osoby, które są opisane w tekście,
- rozpoznać relacje między poszczególnymi częściami tekstu, aby ustalić kolejność zdarzeń i logiczną całość,
- uzupełnić brakujące informacje, lub fragmenty, wyselekcjonować odpowiednie z kilku możliwych, wyrazy lub zdania, aby stworzyć logiczny i spójny tekst,

Tworzenie wypowiedzi ustnych

4

Uczeń potrafi:

- wymawiać większość pojedynczych dźwięków na tyle wyraźnie, by być zrozumianym,
- wyrazić znaczenie posługując się intonacją,
- opisywać w prosty sposób co widzi na obrazku, na zdjęciu (osoby, miejsca, czynności, zjawiska, przedmioty),
- opowiedzieć w prosty sposób o przebiegu wydarzenia życia codziennego,
- przedstawić fakty z przeszłości i teraźniejszości np. podczas przygotowanej prezentacji, relacjonować wydarzenia z przeszłości, używając rozmaitych strategii dla podtrzymania płynności wypowiedzi, np. parafrazując, przekształcając, na podstawie notatek
- wyrażać i uzasadnić swoje opinie, poglądy i uczucia w prosty sposób w odpowiedziach na pytania.
- przedstawiać opinie innych osób np. prezentując wyniki sondażu klasowego
- opisywać swoje intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość np. o dalsze edukacje, ambicje, wymarzone podróże itp.
- opisywać doświadczenia swoje i innych stosując rozmaite strategie dla przekazywania wiadomości
- stosować formalny styl wypowiedzi w przygotowanej prezentacji np. dla publiczności

Tworzenie wypowiedzi pisemnych

4

Uczeń potrafi:

- wypełnić prosty kwestionariusz osobowy,
- opisać w prosty sposób osoby, przedmioty, miejsca i czynności pokazywane na obrazku,
- napisać krótki list do kolegi o codziennych czynnościach, o miejscu zamieszkania, o szkole, o rodzinie, o swoich zainteresowaniach,
- relacjonować w prosty sposób wydarzenia z przeszłości na podstawie historyki obrazkowej lub notatek
- przedstawić fakty z przeszłości i teraźniejszości np. prezentując informacje czytane w tekście
- napisać krótką notatkę, np. w pamiętniku, opisując w prosty sposób zdarzenia i uczucia
- w prosty sposób przedstawić opinie innych np. w raporcie o sondażu klasowym
- opisywać intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość np. w liście do kolegi/koleżanki
- opisywać doświadczenia swoje i innych np. pisząc kilka zdań o wakacjach, koncercie, wycieczce itp.

- napisać pozdrowienia lub życzenia, stosując odpowiedni styl
- napisać krótkie zaproszenie lub podziękowanie, stosując odpowiedni styl
- poprawnie przeliterować większość poznanych słów,
- poprawnie używać zasad pisowni oraz interpunkcji.

Reagowania na wypowiedzi

4

Uczeń potrafi:

- brać udział w krótkich rozmowach na znane mu tematy związane z własnymi zainteresowaniami,
- nawiązać kontakty, przedstawić się, przywitać i pożegnać, dziękować i odpowiednio reagować,
- rozpoczynać, podtrzymać i zakończyć rozmowę w celu uzyskania, udzielania, przekazania, lub odmowy udzielania informacji i odpowiednio reagować,
- porozumieć się skutecznie w typowych codziennych sytuacjach np. zakupy, podróże,
- udzielać prostych wskazówek i instrukcji i odpowiednio reagować,
- porozumieć się bezpośrednio i wymienić informacje dotyczące codziennych potrzeb, prowadząc proste negocjacje np. o terminie wykonania zadania
- proponować, przyjmować i odrzucać propozycje i sugestie,
- prosić o pozwolenie, udzielić i odmawiać pozwolenia
- wyrażać swoje opinie, intencje, preferencje i życzenia, pyta o opinie, preferencje i życzenia innych, zgadza się, sprzeciwiać się
- wyrażać uczucia, opinie i własne poglądy na codzienny temat,
- prosić o radę i udziela jej,
- prosić o coś oraz zgadza się na prośbę lub odmawia,
- wyrażać skargę, przeprosić i właściwie odpowiadać,
- poprosić o powtórzenie i wyjaśnienie,

Przetwarzanie wypowiedzi

4

Uczeń potrafi:

- przekazać po angielsku informację o materiałach wizualnych np. symbole na WC, mapach itp.
- przekazać po polsku główne myśli tekstu autentycznego, słuchanego lub czytanego po angielsku
- przekazać po angielsku kilka zdań o krótkim tekście przeczytanym w języku polskim, np. informacji o mieście
- wyrazić po angielsku lub po polsku, zależnie od potrzeby, kilka zdań na temat różnic zachowania w danej sytuacji, dotyczącej zasad kulturowych

Znajomość środków językowych

3

Uczeń potrafi:

- opanować podstawowe struktury dla teraźniejszości, przeszłości i przyszłości, formy twierdzące i przeczące, w ćwiczeniach kontrolowane, choć popełnia błędy podczas rozmowy lub tworzenia wypowiedzi pisemnej. Mimo wszystko, próbuje tworzyć zdanie i skonstruować tekst.
- budować pytania i przeczenia we wszystkich znanych czasach, w ćwiczeniach kontrolowanych, choć zdarza mu się popełniać błędy podczas rozmowy,
- stosować poprawny szyk wyrazów w zdaniach twierdzących, przeczących i pytających; może mu się zdarzyć błąd, ale jest w stanie sam go poprawić, gdy nauczyciel wskazuje, że coś jest nie tak
- dysponować zasobem słownictwa wystarczającym do wyrażania podstawowych potrzeb w typowych codziennych sytuacjach życiowych, zgodnie z katalogiem tematów określonych w podstawie programowej, może łatwiej radzić sobie w niektórych obszarach niż innych, gdzie znajomość słownictwa może być ograniczona,
- umiejętnie wykorzystać krótkie, zapamiętane proste zwroty i porozumieć się w typowych codziennych sytuacjach
- rozpoznać i stosować struktury gramatyczne niezbędne do skutecznej komunikacji w typowych sytuacjach codziennych, choć popełnia błędy,

Rozumienie wypowiedzi ustnych

3

Uczeń potrafi:

- zrozumieć polecenia nauczyciela.
- zrozumieć ogólny sens różnorodnych krótkich tekstów i rozmów dotyczących życia codziennego i potrafi określić kontekst rozmowy,
- wybrać ze słuchanego tekstu najistotniejsze informacje, np. imiona lub miejsca i zapisać je,
- sprawdzić, czy otrzymana informacja jest zgodna z informacją usłyszaną i w razie potrzeby umianieść poprawki,
- wywnioskować informacje z kontekstu na podstawie znanych wyrazów,
- swobodnie napisać przeliterowane słowa, liczby i godziny,
- określić typ wypowiedzi (np. rozmowa, ogłoszenia, informacja na dworcu, reklama itd.)
- określić emocje wyrażane w wypowiedzi (czy rozmówcy są zdenerwowani, szczęśliwi itd.)
- określić intencję nadawcy lub autora tekstu, przy pomocy pytań naprowadzających nauczyciela
- określić kontekst rozmowy, (miejsce, sytuację, uczestników)
- określić, przy pomocy pytań naprowadzających nauczyciela, czy wypowiedź jest w formalnym czy nieformalnym stylu

Rozumienie wypowiedzi czytanych

3

Uczeń potrafi:

- zrozumieć ogólny sens prostego krótkiego tekstu pisanego o problemach, wydarzeniach, postaciach, przedmiotach typu ogłoszenie, instrukcję, prosty artykuł, list lub inny tekst informacyjny lub narracyjny, na dobrze znane mu tematy,

- zrozumieć najczęściej używane oznaczenia w miejscach publicznych np. w restauracjach, szkołach, na dworcu,
- sprawdzić, czy podana informacja jest zawarta w krótkim, prostym tekście i czy jest prawidłowa czy nie,
- wyszukiwać w prostych materiałach codziennych (np. w rozkładach jazdy, reklamach, broszurach) konkretne informacje oraz znaleźć i wybrać potrzebne dane,
- czasem wybrać informację, która pasuje do czytanego fragment lub częściowo wyselekcjonować odpowiednie informacje z tekstu czytanego,
- czasem samodzielnie określać intencje autora tekstu oraz dostrzec w jakim celu tekst został napisany przy pomocy pytań naprowadzających nauczyciela
- określić okoliczności, czas, miejsce i osoby, które są opisane w tekście,
- częściowo rozpoznać relacje między poszczególnymi częściami tekstu, może ustalić kolejność zdarzeń, ale ma trudności ze rozumieniem logiki całego tekstu, potrafi przy pomocy pytań naprowadzających nauczyciela
- uzupełnić część brakujących informacji, lub niektóre fragmenty tekstu podanymi (kilkoma z wielu) wyrazami lub zdaniami, aby stworzyć logiczny i spójny tekst, potrafi przy pomocy pytań naprowadzających nauczyciela
- rozróżnić styl oficjalny i nieoficjalny tekstu

Tworzenie wypowiedzi ustnych

3

Uczeń potrafi:

- wymawiać większość pojedynczych dźwięków na tyle wyraźnie, by być zrozumianym,
- wyrazić znaczenie posługując się intonacją,
- powiedzieć kilka zdań o sobie, rozumie i umie odpowiedzieć na pytania dotyczące codziennych sytuacji i wydarzeń, np. opisać ludzi, miejsca, zdarzenia, czynności
- używać rozmaitych strategii dla przekazywania wiadomości/myśli, np. używając innych słów, parafrazując,
- relacjonować w prosty sposób wydarzenia z przeszłości na podstawie pomocy wizualnej lub notatek, po czasie potrzebnym na przygotowanie się lub na podstawie niedawno wcześniej ćwiczonego materiału
- przedstawić fakty z przeszłości i teraźniejszości na podstawie pomocy wizualnej lub notatek, po czasie potrzebnym na przygotowanie się lub na podstawie niedawno, wcześniej ćwiczonego materiału
- w co najmniej jednym zdaniu wyrazić swoją opinię, poglądy i uczucia w odpowiedzi na pytania i w bardzo prosty sposób potrafi je uzasadnić.
- przedstawić opinie innych osób po czasie potrzebnym na przygotowanie się, na podstawie notatek.
- w co najmniej jednym zdaniu opisywać swoje intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość np. o wakacjach
- w bardzo prosty sposób opisywać doświadczenia swoje i innych, po czasie potrzebnym na przygotowanie się, na podstawie notatek.
- wyrazić potrzebę objaśnienia i poprosić o powtórzenie,

- stosować odpowiednie formy grzecznościowe adresowane do rozmówcy

Tworzenie wypowiedzi pisemnych

3

Uczeń potrafi:

- wypełnić prosty formularz wpisując dane o sobie,
- wykonać krótki, prosty opis ludzi, miejsc i zdarzeń, przedmiotu, czynności na podstawie ilustracji
- napisać kilka informacji o sobie, np. w krótkim liście lub na pocztówce, o wydarzeniach codziennych
- przedstawić fakty z przeszłości i teraźniejszości w ćwiczeniach kontrolowanych
- relacjonować w prosty sposób wydarzenia z przeszłości na podstawie historyki obrazkowej lub notatek, na podstawie treści wcześniej ćwiczonych w mówieniu
- napisać kilka informacji o sobie, swoich poglądach i uczuciach np. w krótkim liście lub na pocztówce
- pisać krótki list do kolegi/koleżanki, stosując odpowiednie zwroty na rozpoczęcie i zakończenie, np. swój plan na przyszłe wakacje
- przedstawić opinie innych osób, po wspólnym przygotowaniu
- opisywać doświadczenia swoje i innych na podstawie podanych notatek oraz treści wcześniej ćwiczonych w mówieniu
- poprawnie przeliterować większość poznanych słów,
- poprawnie używać podstawowych zasad interpunkcji.
- Stosować odpowiednie formy grzecznościowe w pisanych życzeniach urodzinowych, świątecznych itp., a także zwrotach grzecznościowych na kopercie.

Reagowanie na wypowiedzi

3

Uczeń potrafi:

- reagować w sytuacjach codziennych w celu uzyskania, udzielania, przekazania, lub odmowy udzielania informacji, choć popełnia błędy językowe,
- wziąć udział w krótkiej i prostej rozmowie na tematy życia codziennego i znanych mu tematów.
- dysponować odpowiednim zakresem funkcji językowych, by w prostym sposób udzielać, przekazać, lub odmówić udzielania informacji oraz wyrazić np. powitanie, prośbę, uczucia, opinie, plany
- stosować zapamiętane formuły i zwroty oraz strategie kompensacyjne, aby podtrzymywać rozmowę
- stosować różne strategie komunikacyjne, aby prowadzić rozmowę
- stosować formy grzecznościowe adresując je do osób starszych, itp.
- umie uzyskać informacje, zadając pytanie, mimo że popełnia czasem błędy z *do /szykiem* wyrazów itp.

- umie przekazać proste informacje w formie zrozumiałej, stosując różne strategie kompensacyjne, aby wypełnić luki w swoim zasobie językowym, prowadzić proste negocjacje z kolegami/koleżankami np. o filmie, który będą oglądać
- proponować, przyjmować i odrzucać propozycje i sugestie
- prosić o pozwolenie, udzielić i odmawiać pozwolenia
- wyrażać swoje opinie, intencje, preferencje i życzenia, pyta o opinie, preferencje i życzenia innych, zgadzać się, sprzeciwiać się
- wyrażać swoje emocje
- prosić o radę i udzielać rady
- prosić, podziękować, zgodzić się na coś lub odmówić wykonania prośby
- wyrażać skargę, przeprosza, przyjmować przeprosiny
- wyrazić potrzebę objaśnienia i poprosić o powtórzenie,

Przetwarzanie wypowiedzi

3

Uczeń potrafi:

- przekazać po polsku główne myśli tekstu słuchanego lub czytanego po angielsku
- przekazać po angielsku kilka zdań na temat treści przeczytanego w języku polskim tekstu, np. polecenia
- wypowiedzieć się po angielsku w kilku zdaniach na temat sytuacji codziennych, opisanych po polsku
- przekazać po angielsku informację o materiałach wizualnych np. symbole na WC, ikony itp.

Poziom graniczny: 2

Uwaga: Na tym poziomie oczekujemy, że umiejętności rozumienia wypowiedzi będą bardziej rozwijane niż umiejętności tworzenia wypowiedzi. Ważne jest, żeby uczeń był w stanie porozumiewać się choćby w prosty sposób i posiadał różnorodne zasoby strategii kompensacyjnych, które skutecznie umie stosować. Wypowiedzi mogą być na poziomie pojedynczego zdania i fragmentarycznych prób tworzenia zdania, ale powinny być zrozumiałe. Uczeń będzie potrzebował cierpliwego, wyrozumiałego słuchacza, który mówi wolno i wyraźnie, zadaje pytania pomocnicze i prosi o wyjaśnienie.

Znajomość środków językowych

2

Uczeń potrafi:

- dobrze opanować podstawowe struktury dla teraźniejszości, przeszłości i przyszłości, - formy twierdzące i przeczące, w ćwiczeniach kontrolowanych, choć popełnia liczne błędy podczas rozmowy,
- budować pytania i przeczenia we wszystkich znanych czasach, w ćwiczeniach kontrolowanych, choć zdarza mu się popełniać liczne błędy podczas rozmowy,

- stosować poprawny szyk wyrazów w zdaniach twierdzących, przeczących i pytających w ćwiczeniach kontrolowanych; może mu się zdarzyć błąd, ale jest w stanie sam go poprawić, z pomocą pytania naprowadzającego nauczyciela
- rozpoznać i stosować struktury gramatyczne niezbędne do skutecznej komunikacji w typowych sytuacjach codziennych, choć popełnia liczne błędy
- dysponować ograniczonym zasobem słownictwa wystarczającym do wyrażania podstawowych potrzeb w typowych codziennych prostych sytuacjach życiowych, zgodnych z katalogiem tematów określonych w podstawie programowej. W niektórych obszarach, znajomość słownictwa może być bardzo ograniczona, jednak uczeń próbuje wykorzystać krótkie, zapamiętane proste zwroty.

Rozumienie wypowiedzi ustnych

(gdzie wypowiedzi są proste, krótkie, na tematy codzienne i artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka)

2

Uczeń potrafi:

- zrozumieć i reagować na polecenia nauczyciela, może potrzebować powtórzenia,
- wybrać ze słuchanego tekstu najistotniejsze informacje, np. imiona lub miejsca, i zapisać je,
- swobodnie napisać przeliterowane słowa, liczby i godziny,
- zrozumieć ogólny sens różnorodnych krótkich tekstów i rozmów dotyczących życia codziennego; sprawdzić, czy otrzymana informacja jest zgodna z informacją usłyszaną i w razie potrzeby umianiesić poprawki,
- określić typ wypowiedzi (np. rozmowa, ogłoszenia, informacja na dworcu (itp.), reklama itd.)
- określić emocje wyrażane w wypowiedzi (czy rozmówcy są zdenerwowany, szczęśliwy itd.)
- określić intencję nadawcy/autora tekstu, z pomocą pytania naprowadzającego nauczyciela
- określić kontekst rozmowy, (miejsce, sytuację, uczestników)
- wywnioskować informacje z kontekstu na podstawie znanych wyrazów,
- określić, z pomocą pytania naprowadzającego nauczyciela, czy wypowiedź jest w oficjalnym lub nieoficjalnym stylu.

Rozumienie wypowiedzi czytanych

2

Uczeń potrafi:

- zrozumieć ogólny sens prostego krótkiego tekstu pisanego o problemach, wydarzeniach, postaciach, przedmiotach - typu ogłoszenie, instrukcje, prosty artykuł, list lub inny tekst informacyjny lub narracyjny, na dobrze znane mu tematy
- sprawdzić czy podana informacja jest zawarta w krótkim, prostym tekście i czy jest prawidłowa czy nie,
- wyszukiwać w prostych materiałach codziennych (np. w rozkładach jazdy, reklamach, broszurach) konkretne informacje oraz znaleźć i wybrać potrzebne dane.
- czasem samodzielnie określać intencje autora tekstu oraz dostrzec w jakim celu tekst został napisany, - potrafi z pomocą pytania naprowadzającego nauczyciela
- określić okoliczności, czas, miejsce i osoby, które są opisane w tekście,

- częściowo rozpoznaje relacje między poszczególnymi częściami tekstu, może ustalić kolejność zdarzeń, ale ma trudności ze rozumieniem logiki całego tekstu, - z pomocą pytania naprowadzającego nauczyciela
- uzupełnić część brakujących informacji lub niektóre fragmenty tekstu podanymi (kilkoma z wielu) wyrazami lub zdaniami, aby stworzyć logiczny i spójny tekst, - potrafi z pomocą pytania naprowadzającego nauczyciela
- rozróżnić styl oficjalny i nieoficjalny tekstu z pomocą pytania naprowadzającego nauczyciela

Tworzenie wypowiedzi ustnych

2

Uczeń potrafi:

- wymawiać większość pojedynczych dźwięków na tyle wyraźnie, by być zrozumianym,
- wyrazić znaczenie posługując się intonacją,
- powiedzieć kilka zdań o sobie, rozumie i umie odpowiedzieć na pytania dotyczące codziennych sytuacji i wydarzeń, np. opisać ludzi, miejsca, czynności,
- relacjonować wcześniej przygotowane wypowiedzi na temat faktów lub wydarzeń w przeszłości i teraźniejszości w bardzo prosty sposób
- w bardzo prosty sposób relacjonować wydarzenia z przeszłości na podstawie historyjki obrazkowej lub innej pomocy wizualnej,
- dysponować odpowiednim zakresem funkcji językowych, by w prosty sposób udzielać, przekazać, lub odmówić udzielania informacji oraz wyrazić np. powitanie, prośbę, uczucie, opinię, plany.
- używa rozmaitych strategii dla przekazywania wiadomości/myśli, np. używając innych słów, parafrazując, np. na temat doświadczeń swoich i innych, opinii innych osób
- stosować odpowiednie formy grzecznościowe w rozmowie

Tworzenie wypowiedzi pisemnych

2

Uczeń potrafi:

- wypełnić prosty formularz, wpisując dane o sobie,
- wykonać krótki opis ludzi, miejsc i zjawiska i czynności opierając się na obrazkach,
- opisywać bardzo krótkie wydarzenia życia codziennego opierając się na pisemnych lub wizualnych sugestiach na podstawie treści wcześniej ćwiczonych w mówieniu,
- napisać kilka zdań prezentując fakty z przeszłości i teraźniejszości na podstawie podanych notatek,
- tworzyć bardzo proste, krótkie opowiadania relacjonując wydarzenia z przeszłości, opierając się na pisemnych lub wizualnych sugestiach, na podstawie treści wcześniej ćwiczonych w mówieniu,
- w co najmniej jednym zdaniu wyrazić swoje opinie, poglądy i uczucia i w bardzo prosty sposób potrafi je uzasadnić,
- w co najmniej jednym zdaniu - w bardzo prosty sposób - przedstawić opinie innych,
- w co najmniej jednym zdaniu opisywać swoje intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość np. o wakacjach,

- w bardzo prosty sposób opisywać doświadczenia swoje i innych, po uprzednim przygotowaniu materiału w mówieniu,
- poprawnie przeliterować większość poznanych słów,
- poprawnie używać podstawowych zasad interpunkcji,
- złożyć życzenia urodzinowe, świąteczne itp. na kartce w stylu odpowiednim dla odbiorcy.

Reagowanie na wypowiedzi

2

Uwaga: na tym poziomie uczeń potrzebuje czasu, zanim będzie odpowiadać ustnie, jego rozmowa wymaga cierpliwości ze strony rozmówcy, który prawdopodobnie będzie musiał powtórzyć, prosić o powtórzenie i potwierdzenie.

Uczeń potrafi:

- zareagować w sytuacjach codziennych w celu uzyskania, udzielania, przekazania, lub odmowy udzielania informacji, choć popełnia błędy językowe,
- wziąć udział w krótkiej i prostej rozmowie na tematy życia codziennego i dobrze znane mu tematy,
- stosować zapamiętane formuły, aby rozpocząć i zakończyć rozmowę,
- stosować różne strategie komunikacyjne, aby prowadzić rozmowę,
- stosować formy grzecznościowe adresując je do osób starszych itp.,
- umie uzyskać informacje, zadając pytanie, mimo że popełnia czasem błędy z *do /szykiem* wyrazów itp.,
- umie przekazać proste informacje w zrozumiałej formie, stosując różne strategie kompensacyjne, aby wypełnić luki w swoim zasobie językowym, prowadzić proste negocjacje z kolegami/koleżankami np. o filmie, który będą oglądać,
- proponować, przyjmować i odrzucać propozycje i sugestie,
- prosić o pozwolenie, udzielić i odmawiać pozwolenia,
- wyrażać swoje opinie, intencje, preferencje i życzenia, pyta o opinie, preferencje i życzenia innych, zgadzać się, sprzeciwiać się,
- wyrażać swoje emocje,
- prosić o radę i udzielać jej,
- prosić, podziękować, zgodzić się na coś lub odmówić wykonania prośby,
- wyrażać skargę, przeprosza, przyjmować przeprosiny,
- wyrazić potrzebę objaśnienia i poprosić o powtórzenie.

Przetwarzanie wypowiedzi

2

- przekazać po angielsku informację o materiałach wizualnych np. symbole na WC, znaki drogowe itp.
- przekazać po polsku główne myśli tekstu słuchanego lub czytanego po angielsku
- przekazać po angielsku kilka zdań o krótkim tekście przeczytanym w języku polskim, np. informacja o mieście

5.4. Ocenianie globalne

Ocena okresowa powinna być wystawiona na podstawie bieżących ocen ze wszystkich obszarów opisanych

powyżej oraz uwzględniać pracę ucznia na lekcji, prace domowe, prace projektowe i rozwój umiejętności samodzielnego uczenia się. Można też dołączyć ocenę za ogólne postępy osiągnięte w danym semestrze.

Można przygotować test semestralny, który obejmie wszystkie aspekty programu nauczania, zgodny z poziomem grupy; w młodszej lub mniej aktywnej klasie skuteczniejsze jest przeprowadzenie kilku testów regularnie w trakcie semestru. Proponujemy, by na zakończenie roku szkolnego przeprowadzić jeden test, który zawiera zakres materiału z podstawy programowej zrealizowanej w danym roku. Test przeprowadzamy w każdej grupie. Na podstawie wyników nauczyciele decydują o ewentualnym promowaniu uczniów do grup o wyższym poziomie (np. z grupy II do grupy III) w kolejnym roku szkolnym.

5.5. Samoocena

Ważnym elementem w rozwoju uczenia się jest umiejętność dokonania realnej oceny swoich postępów oraz mocnych i słabych stron. Niektóre podręczniki pomagają w tym, prezentując listy zadań językowych, zawierających materiał z danego rozdziału lub bloku materiału i proponując, aby uczeń zdecydował, w jakim stopniu go opanował. Aby uczniowie traktowali ćwiczenia tego typu poważnie, możemy poprosić, żeby najpierw określili język docelowy, dając przykład, a potem pokazali, jak zastosować to w praktyce, wykonując krótkie indywidualne zadanie testowe. Ważne jest, by po ukończeniu zadania zapytać ucznia, jak on sam by ocenił stopień opanowanie zadania, zanim sami wyrazimy opinię na ten temat. Gdy wykonanie zadania nie jest zadowalające, uczeń sam powinien być tego świadom i wiedzieć, w jaki sposób to poprawić.

Pomocne w tym zakresie może być Europejskie Portfolio Językowego (EPJ). Uczeń sam wybiera zadanie językowe (zdania typu Już potrafię ...) i sam przygotowuje potwierdzenie danej umiejętności. Nauczyciel przygotowuje krótkie zadanie testowe w tym zakresie i po wykonaniu razem decydują, czy zagadnienie jest opanowane czy nie. W związku z tym, że EPJ zawiera ograniczony zakres obszarów językowych, stosunkowo łatwo jest zgromadzić bazę zadań opartych na każdej części danego poziomu.

W ten sam sposób możemy tworzyć listy wymagań z treści programu i stopniowo uzupełnić z uczniami przykłady użycia językowego do każdego zadania i każdej funkcji.

6. BIBLIOGRAFIA

Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz.256 z późn. zm.) wraz z dotyczącymi jej załącznikami i rozporządzeniami

MEN (Ministerstwo Edukacji Narodowej) 2012. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

CKE (Centralna Komisja Edukacyjna) 2010. *Informator o egzaminie gimnazjalnym*. Centralna Komisja Egzaminacyjna (www.cke.edu.pl)

H. Komorowska „O programach prawie wszystko”, WSiP, 1999

Poradnik dyrektora szkoły: Jak organizować edukację w gimnazjum i liceum?, Centralna Komisja Egzaminacyjna (www.cke.edu.pl), 2009

Informator o egzaminie gimnazjalnym z języka angielskiego, Centralna Komisja Egzaminacyjna (www.cke.edu.pl), 2007

J. van Ek i J. Trim, Europejski System Opisu Kształcenia Językowego, Waystage, Rada Europy 1998